

**Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu**

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
ZA 2019 ROK

Toruń, marzec 2020 rok

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
II. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W TORUNIU	8
1. RADA NADZORCZA.....	8
2. ZARZĄD.....	10
III. REALIZACJA PLANU FINANSOWEGO	12
1. WPLYWY.....	12
2. WYDATKI.....	14
3. WYNIK FINANSOWY.....	15
4. BILANS.....	17
IV. POMOC FINANSOWA WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU NA ZADANIA PROEKOLOGICZNE	19
1. REALIZACJA POMOCY FINANSOWEJ W FORMIE POŻYCZEK, DOTACJI I PRZEKAZANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH.....	19
2. UMORZENIA.....	28
3. REALIZACJA POMOCY FINANSOWEJ W FORMIE DOPLAT DO OPROCENTOWANIA KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH UDZIELANYCH PRZEZ BANKI.....	30
V. EFEKTY EKOLOGICZNE UZYSKANE W 2019 ROKU W WYNIKU REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ DOFINANSOWANYCH PRZEZ WOJEWÓDZKI FUNDUSZ	32
1. OCHRONA WÓD.....	32
2. GOSPODARKA WODNA.....	35
3. OCHRONA POWIETRZA.....	36
4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	47
5. OCHRONA PRZYRODY.....	50
6. MONITORING STANU ŚRODOWISKA.....	54
7. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	55
8. POWAŻNE AWARIE.....	59
9. POZOSTAŁE.....	61
10. WSPÓLNE MIERNIKI EFEKTÓW EKOLOGICZNYCH W DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU W TORUNIU I NARODOWEGO FUNDUSZU W WARSZAWIE.....	62
VI. KONTROLA WYKORZYSTANIA POŻYCZEK I DOTACJI PRZYZNANYCH ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU	65
VII. KONTROLE W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU PRIORYTETOWEGO CZYSTE POWIETRZE	68
VIII. INFORMACJA DOTYCZĄCA DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z WYKORZYSTANIEM ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z UNII EUROPEJSKIEJ I KRAJOWEGO SYSTEMU ZIELONYCH INWESTYCJI (GIS)	69

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1: Wykonanie planu finansowego Wojewódzkiego Funduszu za 2019 rok.

Załącznik nr 2: Wykaz umów zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego w 2019 roku.

I. Wprowadzenie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, realizując zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. u. 2019, poz. 1396 ze zm.), wspierał finansowo w roku 2019 na terenie województwa kujawsko - pomorskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. *Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na lata 2017 – 2020*, jako główny cel Funduszu formułuje poprawę stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie kujawsko-pomorskim. Potencjał finansowy i organizacyjny Funduszu oraz współfinansowanie niektórych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pozwalają skutecznie wspierać działania na rzecz ochrony środowiska.

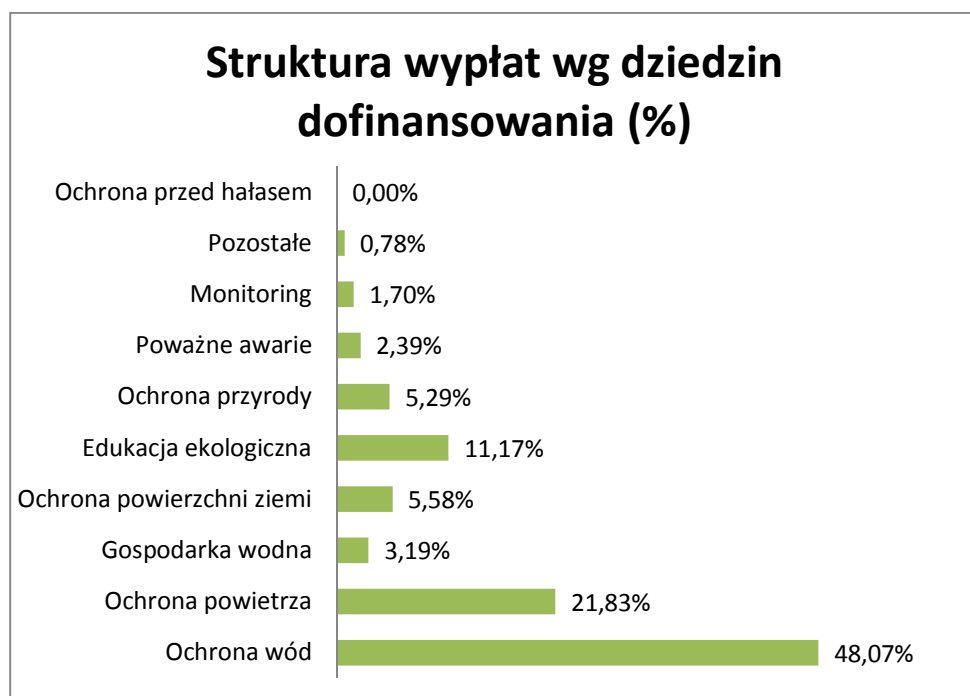
Przy rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie uwzględniano przyjętą przez Radę Nadzorczą *Listę przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na rok 2019* oraz *Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu*. Działania Wojewódzkiego Funduszu koncentrowały się głównie na realizacji zadań wynikających z Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020, z perspektywą na lata 2021-2024.

W roku 2019, w formie zwrotnej i bezzwrotnej pomocy finansowej wydatkowano łącznie 74 343 tys. zł. Kwota ta obejmuje wypłaty z tytułu umów pożyczek i dotacji zawartych w 2019 roku, w latach poprzednich, oraz dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki na przedsięwzięcia proekologiczne.

Charakterystykę pomocy finansowej udzielonej przez Wojewódzki Fundusz w roku 2019 w podziale na dziedziny przedstawia Tabela nr 1 i wykres.

Tab. 1

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota wypłaconej pomocy (w tys. zł)			
		dotacje	pożyczki	Ogółem	struktura (w %)
1	Ochrona wód	314	35 083	35 397	48,07%
2	Ochrona powietrza	2 956	13 116	16 072	21,83%
3	Gospodarka wodna	0	2 350	2 350	3,19%
4	Ochrona powierzchni ziemi	1 807	2 298	4 105	5,58%
5	Edukacja ekologiczna	6 241	1 983	8 224	11,17%
6	Ochrona przyrody	3 898	0	3 898	5,29%
7	Poważne awarie	1 562	200	1 762	2,39%
8	Monitoring	1 253	0	1 253	1,70%
9	Pozostałe	71	500	571	0,78%
10	Ochrona przed hałasem	0	0	0	0,00%
		18 102	55 530	73 632	100,00

Wojewódzki Fundusz sfinansował dopłaty do oprocentowania kredytów udzielonych przez banki na przedsięwzięcia proekologiczne w ramach 11 linii kredytowych, w kwocie 711 tys. zł. Łączna, udzielona przez Wojewódzki Fundusz zwrotna pomoc finansowa wynosiła 55 530 tys. zł, natomiast bezzwrotna pomoc finansowa wynosiła 18 102 tys. zł.

Wojewódzki Fundusz udzielił także pomocy w formie częściowych umorzeń pożyczek na łączną kwotę 4 650 tys. zł.

W roku 2019, podobnie jak w latach ubiegłych, dzięki środkom z Wojewódzkiego Funduszu zapewniano coraz skuteczniejsze warunki ochrony powierzchni ziemi oraz ochrony wód i powietrza przed zanieczyszczeniami. Znaczące środki pieniężne przeznaczono także na edukację ekologiczną.

Główną formę dofinansowania zadań proekologicznych w roku 2019 stanowiło finansowanie zwrotne w formie preferencyjnych pożyczek z możliwością częściowego umorzenia.

Pomoc w formie pożyczek w wysokości 55 530 tys. zł, ukierunkowana była głównie na:

- ✓ inwestycje z zakresu ochrony wód – 35 083 tys. zł, tj. 63,18% środków pożyczkowych,
- ✓ zadania z zakresu ochrony powietrza – 13 116 tys. zł, tj. 23,62% środków pożyczkowych,
- ✓ zadania z zakresu gospodarki wodnej – 2 350 tys. zł, tj. 4,23% środków pożyczkowych.
- ✓ zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi – 2 298 tys. zł, tj. 4,14% środków pożyczkowych.

W formie dotacji, w tym przekazania za pośrednictwem budżetu państwa środków finansowych państwowym jednostkom budżetowym (pjb), wydatkowano 18 102 tys. zł z przeznaczeniem na:

- ✓ edukację ekologiczną – 6 241 tys. zł, tj. 34,48% środków dotacyjnych,
- ✓ ochronę przyrody – 3 898 tys. zł, tj. 21,53% środków dotacyjnych,
- ✓ ochronę powietrza – 2 956 tys. zł, tj. 16,33% środków dotacyjnych,
- ✓ ochronę powierzchni ziemi – 1 807 tys. zł, tj. 9,98% środków dotacyjnych.

Udzielona przez Wojewódzki Fundusz pomoc finansowa stanowiła istotne wsparcie, zwłaszcza dla osób fizycznych w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze, jednostek samorządu terytorialnego i przedsiębiorców (w tym m.in. spółek ze 100% udziałem gmin). Osoby fizyczne otrzymały 56,38% ogólnej wartości wsparcia, przede wszystkim na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza. Samorządy otrzymały 20,29% ogólnej wartości wsparcia, z czego finansowały głównie przedsięwzięcia z zakresu ochrony wód. Przedsiębiorcy otrzymali 17,43% ogólnej wartości wsparcia, finansując głównie przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza, ochrony wód i ochrony powierzchni ziemi.

Oprócz dofinansowania przedsięwzięć, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu prowadził w roku 2019 działania kontrolne i sprawozdawcze, w tym także w zakresie zachowania trwałości i jakości przedsięwzięć współfinansowanych z niepodlegających zwrotowi środków pochodzących z Unii Europejskiej, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

W 2019 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu osiągnął dodatni wynik finansowy w wysokości 55 tys. zł. Wyższy od planowanego dodatni wynik finansowy został osiągnięty m.in. na skutek zmniejszenia wydatków statutowych w postaci dotacji oraz mniejszej od planowanej wielkości umorzeń pożyczek. Niższe niż planowano o kwotę 2 091 tys. zł były również koszty działalności operacyjnej i finansowej.

Dzięki środkom Wojewódzkiego Funduszu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wykonano kilka tysięcy przedsięwzięć proekologicznych i osiągnięto znaczące efekty rzeczowe i ekologiczne. Rozwiązano wiele problemów dotyczących ochrony środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym.

II. Działalność organów statutowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

1. Rada Nadzorcza

W okresie od 1 stycznia do 4 stycznia 2019 r. Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu pracowała w następującym składzie:

- Pani Agnieszka Chilmon – Przewodnicząca Rady Nadzorczej, wyznaczona przez Ministra Środowiska,
- Pan Paweł Zgórzyński – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, wyznaczony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Pan Grzegorz Witkowski – członek Rady Nadzorczej, wyznaczony przez Zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Pani Maria Dombrowicz – członek Rady Nadzorczej, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, wyznaczona przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego spośród przedstawicieli nauki lub organizacji pozarządowych,
- Pan Karol Podgórski – członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Regionalnej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko, wyznaczony przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

W dniu 3 stycznia 2019 r. Minister Środowiska decyzją nr 1, zmieniającą decyzję w sprawie powołania członków Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, powołał na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Pana Roberta Malinowskiego w miejsce Pana Pawła Zgórzyńskiego. Decyzja weszła w życie w dniu 4 stycznia 2019 r.

W dniu 9 grudnia 2019 r. Minister Klimatu decyzją nr 4, zmieniającą decyzję w sprawie powołania członków Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, powołał:

- 1) Pana Karola Podgórskiego – wyznaczonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego spośród przedstawicieli nauki lub organizacji pozarządowych, w miejsce Pani Marii Dombrowicz,
- 2) Pana Tomasza Łapicza – wyznaczonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Decyzja weszła w życie w dniu 10 grudnia 2019 r.

W roku 2019 Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu odbyła 9 posiedzeń i podjęła 106 uchwał, w tym między innymi w sprawach:

- uchwalenia Planu działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na rok 2020,
- zatwierdzenia Listy przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu na rok 2020,
- zatwierdzenia rocznego Sprawozdania z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu za rok 2018 oraz rocznego Sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu za rok 2018 i jego przedłożenia Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Ministrowi Środowiska,
- zatwierdzenia sposobu realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze przez WFOŚiGW wspólnie z NFOŚiGW,
- zatwierdzenia warunków wspólnego finansowania z NFOŚiGW Programów Priorytetowych: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych, Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie,
- zatwierdzenia Programów Priorytetowych: Edukacja Ekologiczna 2019-2020, Ochrona Przyrody 2019, Azbest 2019-2020, Mały Strażak 2019, „Nowy Park” 2019-2020,
- zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia wniosków Zarządu o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość przekraczała 0,5% przychodów w roku 2018 oraz umorzenia pożyczek.

2. Zarząd

Zarząd Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu pracował w składzie:

- Pan Ireneusz Stachowiak - Prezes Zarządu,
- Pan Dariusz Wrzos - Zastępca Prezesa Zarządu.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 78 posiedzeń i podjął 1508 uchwał, w tym między innymi w sprawach:

1) opracowania, przyjęcia projektów i wystąpienia do Rady Nadzorczej o ich zatwierdzenie:

- Planu działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na rok 2020,
- Listy przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu na rok 2020,
- Sprawozdania z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu za rok 2018,
- Listy zadań zakwalifikowanych do dofinansowania zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16.11.2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2010 r., nr 226, poz. 1479 ze zm.) ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na rok 2020,
- Programów Priorytetowych finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu: Edukacja Ekologiczna 2019-2020, Ochrona Przyrody 2019, Azbest 2019-2020, Mały Strażak 2019, „Nowy Park” 2019-2020,

2) przyjęcia:

- Procedury zawarcia, realizacji i rozliczenia umowy o dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu,
- Procedury realizacji dyspozycji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu,

- zmiany warunków wspólnego finansowania z NFOŚiGW następujących Programów Priorytetowych: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych, Czyste Powietrze, Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie,

3) dotyczących:

- wnioskowania do Rady Nadzorczej o zatwierdzenie dofinansowań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w formie pożyczek, pożyczek płatniczych i dotacji, będących w kompetencji Rady Nadzorczej,
- umorzenia pożyczek,
- udzielenia dofinansowania na realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- udzielenia promes dofinansowania i zmian warunków promes,
- zmian w umowach dofinansowania,
- pozostałych spraw i zagadnień wynikających z kompetencji Zarządu.

III. Realizacja planu finansowego

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu prowadził w roku 2019 działalność w oparciu o roczny plan finansowy, opracowany na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 roku w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Księgi rachunkowe prowadzone były w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (Dz. U. z 2019 r., poz. 351 ze zm.) oraz zgodnie z ustawą o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 ze zm.).

Plan finansowy stanowił integralną część Planu działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na rok 2019 i przyjęty został uchwałą nr 126/18 Rady Nadzorczej z dnia 9 listopada 2018 roku, zmienioną uchwałą nr 77/19 Rady Nadzorczej z dnia 6 września 2019 roku.

1. Wpływy

Plan finansowy na 2019 rok po zmianach zakładał wartość środków dyspozycyjnych na koniec okresu sprawozdawczego w kwocie 155 951 tys. zł, z tego:

- wpływy statutowe – 22 265 tys. zł, tj. 14,3% ogółu środków,
  - wpływy pozostałe – 85 100 tys. zł, tj. 54,6% ogółu środków,
  - środki pieniężne na początek roku – 48 586 tys. zł, tj. 31,2% ogółu środków,
- przy planowanym stanie środków na koniec 2019 roku: 37 871 tys. zł.

Stan środków dyspozycyjnych na koniec 2019 roku wyniósł 157 012 tys. zł, w tym:

- wpływy statutowe – 22 510 tys. zł, tj. 14,3% ogółu środków,
- wpływy pozostałe – 85 916 tys. zł i, tj. 54,7% ogółu środków,
- środki pieniężne

na początek roku – 48 586 tys. zł, tj. 30,9% ogółu środków przy stanie środków pieniężnych na koniec roku: 93 814 tys. zł.

Stan środków pieniężnych na koniec roku obejmował m.in. kwotę 25 067 tys. zł stanowiącą środki udostępnione Wojewódzkiemu Funduszowi przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na podstawie Umowy udostępnienia środków Nr 331/2018/WF/US z dnia 18.12.2018 r. oraz Aneksu nr 1/510 z dnia 21.10.2019 r. do tej umowy, w ramach wspólnej realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

Strukturę i wielkość środków dyspozycyjnych Wojewódzkiego Funduszu w 2019 roku przedstawia Tabela nr 2.

Tab. 2 Wpływy

Lp.	Treść	2019 rok				
		Plan 2019 po zmianach (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w %) (5:3)
1	2	3	4	5	6	7
I	Ogółem (II+III+IV)	155 951	100,0	157 012	100,0	100,7
II	Środki pieniężne na początek roku	48 586	31,2	48 586	30,9	100,0
III	Wpływy statutowe ogółem:	22 265	14,3	22 510	14,3	101,1
1	wpływy z tytułu opłat	18 125	11,6	17 076	10,9	94,2
2	wpływy z tytułu kar	40	0,0	52	0,0	130,0
3	inne wpływy	4 100	2,6	5 382	3,4	131,3
IV	Wpływy pozostałe ogółem:	85 100	54,6	85 916	54,7	101,0
1	odsetki od pożyczek	10 500	6,7	9 799	6,2	93,3
2	odsetki à vista, od lokat	400	0,3	609	0,4	152,3
3	zwrot rat kapitałowych	73 500	47,1	74 973	47,7	102,0
4	Inne	700	0,4	535	0,3	76,4

W pozycji III.3 wykazane są głównie wpływy z tytułu nadwyżek dochodów budżetów gmin i powiatów pochodzących z opłat i kar środowiskowych, a także refundacje środków otrzymanych w roku 2019 z Narodowego Funduszu na podstawie wniosków o płatność złożonych w roku 2018. Natomiast na inne wpływy, wykazane w pozycji IV.4 składają się głównie przychody z tytułu refundacji wydatków poniesionych na realizację projektu pn. *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla*

sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w kwocie 501 tys. zł.

2. Wydatki

Plan finansowy na 2019 rok po zmianach zakładał wydatki Wojewódzkiego Funduszu na poziomie 118 080 tys. zł, w tym:

- pomoc finansowa ogółem – 106 200 tys. zł,
- wydatki związane z działalnością Funduszu – 11 880 tys. zł,

(z czego 11 260 tys. zł stanowiły wydatki bieżące, a 620 tys. zł wydatki inwestycyjne związane z zakupem środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych).

Wielkość i strukturę wydatków Wojewódzkiego Funduszu w 2019 roku przedstawia Tabela 3.

Tab. 3 Wydatki

Lp.	Rodzaj wydatków	Plan (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w %) (5:3)
1	2	3	4	5	6	7
I	Ogółem (II+III)	118 080	100,0	84 132	100,0	71,3
II	Pomoc finansowa ogółem:	106 200	89,9	74 343	88,4	70,0
1	udzielone dotacje i przekazanie środków	20 500	17,4	18 102	21,5	88,3
2	udzielone pożyczki	85 000	72,0	55 530	66,0	65,3
4	dopłaty do kredytów bankowych	700	0,6	711	0,8	101,6
5	Zwrot gminom utraconych dochodów	0	0,0	0	0,0	x
III	Wydatki związane z działalnością Funduszu	11 880	10,1	9 789	11,6	82,4
1	wydatki bieżące	11 260	9,5	9 328	11,1	82,8
2	wydatki inwestycyjne	620	0,5	461	0,5	74,4

Wydatki Wojewódzkiego Funduszu ogółem w 2019 roku wyniosły 84 132 tys. zł. Ich główną pozycją była pomoc finansowa przeznaczona na ochronę środowiska w kwocie 74 343 tys. zł. W strukturze wydatków stanowiła ona 88,4%

ogólnej kwoty wydatków i była realizowana w formie pożyczek, dotacji, przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych. Zrealizowana w 2019 roku pomoc finansowa stanowiła 70% wielkości planowanej. W kwocie wydatków ogółem w roku 2019 pożyczki stanowiły 66%, dotacje, w tym przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa 21,5%, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych 0,8%. Wydatki związane z działalnością Biura Wojewódzkiego Funduszu stanowiły 11,6% wydatków ogółem i były niższe od planowanych o 17,6%.

Znacznie niższa od zaplanowanej była wartość udzielonych pożyczek. Jedną z istotnych przyczyn niewykonania planu pożyczek było wyłączenie z dofinansowania ze środków wojewódzkich funduszy zadań z zakresu gospodarki wodnej, mniejsza liczba i wartość zadań finansowanych w roku 2019 ze środków Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, dla których pożyczki udzielane przez Wojewódzki Fundusz miały charakter pożyczek płatniczych, służących prefinansowaniu przedsięwzięć, oraz istotne zmniejszenie zainteresowania pożyczkami ze strony samorządów terytorialnych.

3. Wynik finansowy

Plan finansowy po zmianach na rok 2019 przewidywał ujemny wynik finansowy w kwocie - 4 895 tys. zł. Uzasadnieniem ujemnego wyniku finansowego była konieczność zapewnienia ciągłości działań, głównie z zakresu ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, dofinansowania Państwowego Monitoringu Środowiska, dofinansowania jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz służb i organów administracji działających jako państwowe jednostki budżetowe (pjb), dla których środki Wojewódzkiego Funduszu są często jedynym źródłem finansowania zadań.

Działalność statutowa w 2019 roku przyniosła ujemny wynik w wysokości - 953 tys. zł, natomiast wynik z działalności operacyjnej i finansowej razem ukształtował się na poziomie 1 008 tys. zł, co w sumie dało dodatni wynik finansowy

za rok 2019 w kwocie 55 tys. zł. Koszty działalności operacyjnej i finansowej Biura Wojewódzkiego Funduszu wyniosły 9 935 tys. zł i były o 17,6% niższe od planowanych.

Kierując się wynikającym z art. 44 ustawy o finansach publicznych obowiązkiem wydatkowania środków w wysokościach ustalonych w planie finansowym, każdy z realizowanych przez Wojewódzki Fundusz programów, w tym w także w ramach współpracy z innymi funduszami - w części dotyczącej udziału własnego, miał pokrycie w planie kosztów. Pokrycie w zaplanowanych kosztach miały także przedsięwzięcia finansowane na zasadach ogólnych oraz przedsięwzięcia realizowane przez państwowe jednostki budżetowe (pjb). Pokrycie w planie kosztów miały także zobowiązania w postaci uchwał o udzieleniu dofinansowania, poprzedzające zawarcie umów, także w przypadkach, gdy do zawarcia umowy nie dochodziło. Z analiz i rozliczeń udzielonego dofinansowania wynika, że niektórzy beneficjenci odstąpili, ograniczyli lub nie zrealizowali przedsięwzięć w terminie wynikającym z umów. Część z tych przedsięwzięć zostanie zrealizowana i rozliczona w roku 2020. Niektóre programy, w tym Program priorytetowy Czyste Powietrze, program usuwania wyrobów zawierających azbest, wapnowania gleb, termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, edukacji ekologicznej, przewidywały wielomiesięczne lub kilkuletnie okresy realizacji, wykraczające poza okres sprawozdawczy. W tego rodzaju przypadkach, gdy realizacja przedsięwzięcia z przyczyn organizacyjnych i technologicznych była możliwa w roku 2019, kierując się zasadą przezorności i ostrożności, zobowiązania w postaci uchwał i zawieranych umów podejmowane były do wysokości kosztów określonej w planie.

Rachunek zysków i strat przedstawia Tabela 4.

Dla oceny wykonania planu finansowego nie bez znaczenia jest fakt, że w większości programów własnego beneficjenta w postaci proporcji finansowania kosztów. W końcowym efekcie na dotacje nie wydatkowano kwoty 2 398 tys. zł, w tym 540 tys. zł przeznaczonych dla pjb. Kwota ta obniżyła wartość zaplanowanej straty. Na zmniejszenie straty miały wpływ podjęte przez Zarząd działania ograniczające koszty operacyjne w wysokości 2 125 tys. zł. Było to możliwe m.in. na skutek zmiany w miesiącu styczniu 2019 roku, tj. w trakcie realizacji Programu priorytetowego

Czyste Powietrze, zasad obowiązkowych kontroli terenowych. Kolejną pozycją kosztów, która miała wpływ na wynik finansowy były umorzenia. Faktyczne koszty umorzeń w stosunku do planu były niższe o 850 tys. zł. Pozostała różnica wartości pomiędzy planowanym a osiągniętym wynikiem finansowym znajduje odzworowanie w wartościach zaplanowanych i osiągniętych przychodów statutowych i operacyjnych, w tym refundacji środków z roku 2018, dokonanej w okresie sprawozdawczym przez Narodowy Fundusz.

Tab. 4 Rachunek zysków i strat za 2019 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Plan (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w %)
1	2	3	4	5	6	7
I	Przychody statutowe	22 265	100,0	22 510	100,0	101,1
1	wpływy z opłat	18 125	81,4	17 076	75,9	94,2
2	wpływy z kar	40	0,2	52	0,2	130,0
3	inne (nadw.fund. gminnych i pow.)	4 100	18,4	5 382	23,9	131,3
II	Wydatki statutowe	26 700	100,0	23 463	100,0	87,9
1	wypłaty dotacji i przekazanie środków	20 500	76,8	18 102	77,2	88,3
2	dopłaty do odsetek	700	2,6	711	3,0	101,6
4	umorzenia pożyczek	5 500	20,6	4 650	19,8	84,5
5	zwrot gminom utraconych dochodów	0	0,0	0	0,0	x
6	nagrody	0	0,0	0	0,0	x
A	Wynik z działalności statutowej	-4 435	x	-953	x	21,5
III	Przychody operacyjne i finansowe	11 600	100,0	10 943	100,0	94,3
1	odsetki od udzielonych pożyczek	10 500	90,5	9 799	89,5	93,3
2	odsetki od lokat i rach. a' vista	400	3,4	609	5,6	152,3
3	otrzymane dywidendy	0	0,0	0	0,0	x
4	pozostałe przychody oper. i finansow	700	6,0	535	4,9	76,4
IV	Koszty działalności operacyjnej i finansowej	12 060	100,0	9 935	100,0	82,4
1	w tym: wynagrodzenia z narzutami	9 410	78,0	7 868	79,2	83,6
B	Wynik z działalności	-460	x	1 008	x	-219,1
V	Wynik finansowy (A+B)	-4 895	x	55	x	-1,1

4. Bilans

Najistotniejsze pozycje bilansu Wojewódzkiego Funduszu za 2019 rok, obejmujące zestawienie aktywów i pasywów na początek i koniec okresu sprawozdawczego przedstawia Tabela 5:

Tab. 5

Lp.	Treść	Stan na 31.12.2018	Wskaźnik struktury	Stan na 31.12.2019	Wskaźnik struktury	Dynamika (w %)
		(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w %)	
1	2	3	4	5	6	7
	AKTYWA OGÓLEM	410 142	100,0	430 737	100,0	105,0
I	Aktywa trwale	285 065	69,5	262 374	60,9	92,0
1	Wartości niematerialne i prawne	64	0,0	71	0,0	110,9
2	Rzeczowe aktywa trwale	11 668	2,8	11 515	2,7	98,7
3	Należności długoterminowe	272 974	66,6	250 440	58,1	91,7
4	Inwestycje długoterminowe	359	0,1	348	0,1	96,9
5	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0	0,0	0	0,0	x
II	Aktywa obrotowe	125 077	30,5	168 363	39,1	134,6
1	Należności krótkoterminowe	76 491	18,6	74 548	17,3	97,5
2	Inwestycje krótkoterminowe	48 586	11,8	93 815	21,8	193,1
3	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0	0,0	0	0,0	x
	PASYWA OGÓLEM	410 142	100,0	430 737	100,0	105,0
I	Fundusze własne	391 590	95,5	391 646	90,9	100,0
1	Fundusz statutowy	324 945	79,2	324 945	75,4	100,0
2	Fundusz z aktualizacji wyceny	3	0,0	3	0,0	100,0
3	Fundusz rezerwowy	49 337	12,0	66 643	15,5	135,1
4	Wynik finansowy	17 305	4,2	55	0,0	0,3
II	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	18 552	4,5	39 091	9,1	210,7
1	Zobowiązania	18 552	4,5	39 091	9,1	210,7
2	Rozliczenia międzyokresowe	0	0,0	0	0,0	x

Wartość majątku Wojewódzkiego Funduszu na koniec 2019 roku wyniosła 430 737 tys. zł, z tego aktywa trwale stanowiły 60,9%, a aktywa obrotowe 39,1% ogólnej wartości aktywów. Główną pozycję w pasywach stanowiły fundusze własne w wysokości 391 646 tys. zł, w tym fundusz statutowy, który wynosił 324 945 tys. zł, tj. 75,4% ogólnej wartości pasywów. Na koniec 2019 roku wartość funduszy własnych wzrosła o 55 tys. zł w stosunku do roku ubiegłego.

Szczegółową realizację Planu finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu przedstawia załącznik nr 1.

IV. Pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu na zadania proekologiczne

1. Realizacja pomocy finansowej w formie pożyczek, dotacji i przekazania środków finansowych

Wojewódzki Fundusz, realizując zadania ustawowe w zakresie dofinansowywania przedsięwzięć dotyczących ochrony środowiska przyjął w 2019 roku 6 978 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 190 226 tys. zł, z tego:

- 6 361 wniosków o udzielenie dotacji i przekazanie środków na kwotę 115 380 tys. zł,
- 617 wniosków o udzielenie pożyczek na kwotę 74 846 tys. zł.

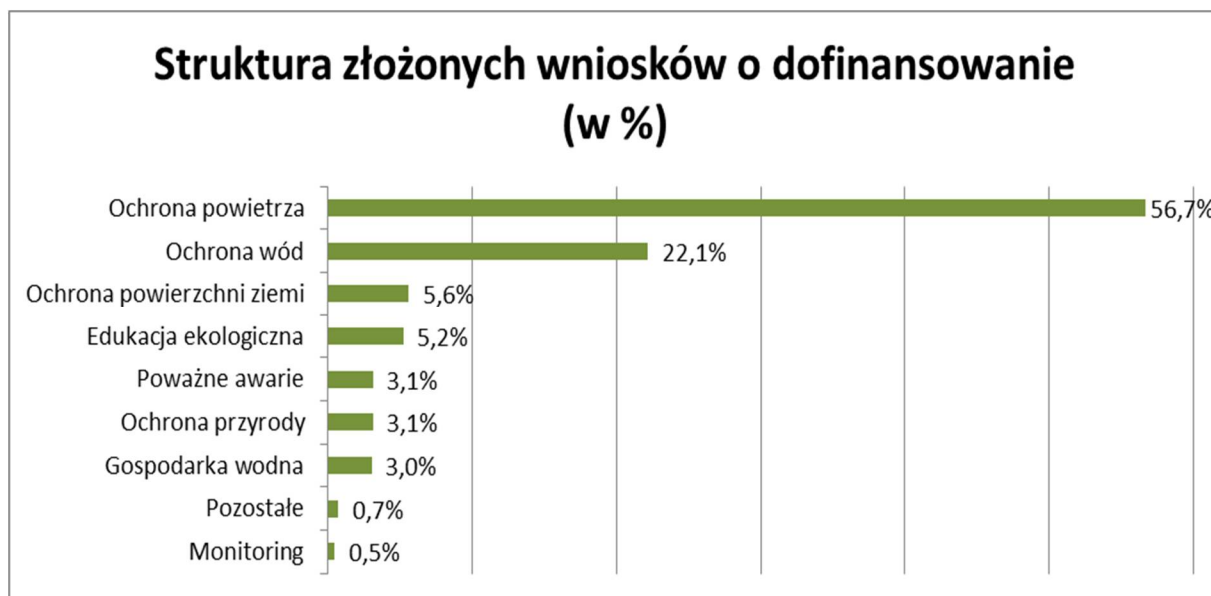
W ujęciu wartościowym najwięcej wniosków dotyczyło dofinansowania zadań związanych z ochroną powietrza. W tej dziedzinie wnioskowano o dofinansowanie w wysokości 107 727 tys. zł, tj. 56,7% ogólnej kwoty złożonych wniosków. W dalszej kolejności znalazły się wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć na ochronę wód – 42 107 tys. zł, tj. 22,1%, ochronę powierzchni ziemi – 10 616 tys. zł, tj. 5,6%, edukację ekologiczną – 9 933 tys. zł, tj. 5,2%, ochronę przyrody – 5 931 tys. zł, tj. 3,1%, zapobieganie powstawania awarii i usuwanie ich skutków oraz przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i usuwanie ich skutków – 5 876 tys. zł, tj. 3,1%, przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej – 5 770 tys. zł, tj. 3,0%. Udział pozostałych dziedzin w strukturze złożonych wniosków stanowił łącznie 1,2% (Tab. 6).

Strukturę zapotrzebowania na środki finansowe w 2019 roku, wyrażonego w postaci złożonych wniosków, przedstawia Tabela 6 i wykres.

Tab. 6

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba			Kwota (w tys. zł)			Struktura wniosków (w %)
		zgłoszonych wniosków						
		dotacje / przekazanie środków	Pożyczki	ogółem	dotacje / przekazanie środków	pożyczki	ogółem	
1	Ochrona powietrza, w tym:	5 549	569	6 118	85 956	21 771	107 727	56,7
	<i>zasady ogólne</i>	5	14	19	722	5 411	6 133	3,2
	<i>programy priorytetowe</i>	0	28	28	0	3 407	3 407	1,8
	<i>Program Priorytetowy Czyste Powietrze*</i>	5 544	527	6 071	85 234	12 953	98 187	51,7
2	Ochrona wód, w tym:	0	38	38	0	42 107	42 107	22,1
	<i>zasady ogólne</i>	0	26	26	0	31 021	31 021	16,3
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	0	12	12	0	11 086	11 086	5,8
3	Ochrona przyrody, w tym:	113	0	113	5 931	0	5 931	3,1
	<i>zasady ogólne</i>	7	0	7	1 408	0	1 408	0,7
	<i>programy priorytetowe</i>	106	0	106	4 523	0	4 523	2,4
4	Ochrona powierzchni ziemi, w tym:	358	2	360	9 618	998	10 616	5,6
	<i>zasady ogólne</i>	1	2	3	250	998	1 248	0,7
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	357	0	357	9 368	0	9 368	4,9
5	Gospodarka wodna	0	5	5	0	5 770	5 770	3,0
6	Edukacja ekologiczna, w tym:	288	1	289	6 433	3 500	9 933	5,2
	<i>zasady ogólne</i>	24	1	25	1 903	3 500	5 403	2,8
	<i>program priorytetowy</i>	264	0	264	4 530	0	4 530	2,4
7	Poważne awarie, w tym:	43	1	44	5 676	200	5 876	3,1
	<i>zasady ogólne</i>	1	1	2	850	200	1 050	0,6
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	42	0	42	4 826	0	4 826	2,6
8	Monitoring	5	0	5	878	0	878	0,5
9	Pozostale	5	1	6	888	500	1 388	0,7
RAZEM		6 361	617	6 978	115 380	74 846	190 226	100,0

* W 2019 roku złożono 5 583 wniosków, w tym na dotacje 5 056, łącznie na dotacje i pożyczki 488 wniosków oraz na pożyczki 39 wniosków. Wartość zgłoszonego zapotrzebowania na środki dotacyjne wyniosła 85 234 tys. zł oraz na pożyczki 12 953 tys. zł.

Dofinansowanie udzielane było na podstawie umów cywilnoprawnych. W 2019 roku zawarto 5 758 umów na łączną kwotę 155 936 tys. zł, uwzględniających wypłatę środków w roku 2019 i latach następnych:

- 5 286 umów dotacji i przekazania środków na kwotę 101 714 tys. zł, tj. 65,2% łącznej kwoty zawartych umów,
- 472 umów pożyczek na kwotę 54 222 tys. zł, tj. 34,8% łącznej kwoty zawartych umów.

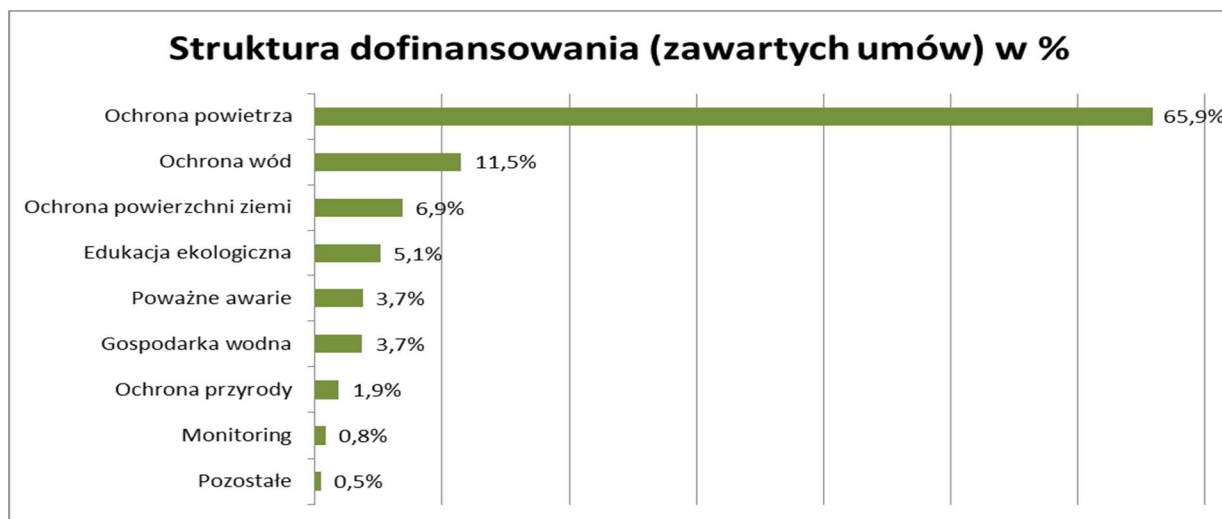
Strukturę dofinansowania udzielonego na podstawie umów zawartych w 2019 roku przedstawiają Tabela 7 i wykres.

Największa liczba umów zawartych w 2019 roku dotyczyła dofinansowania zadań z zakresu ochrony powietrza – 5 127. Na zadania w dziedzinie edukacji ekologicznej zawarto 252 umowy, ochrony powierzchni ziemi – 202 umowy, ochrony przyrody – 96 umów, poważnych awarii – 44 umowy, ochrony wód – 21 umów.

Największy udział finansowy w 2019 roku miały umowy, w ramach których dofinansowywano zadania mające na celu ochronę powietrza – odpowiednio 65,9%. Koszt całkowity przedsięwzięć dofinansowanych w ramach zawartych umów dotacji i przekazania środków wynosił 205 199 tys. zł, w tym 160 349 tys. zł w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze, natomiast w ramach umów pożyczek 109 320 tys. zł, w tym 18 515 tys. zł w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

Tab. 7

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba			Kwota (w tys. zł)			Struktura umów (w %)
		zawartych umów						
		dotacje / przekazanie środków	pożyczki	ogółem	dotacje / przekazanie środków	pożyczki	ogółem	
1	Ochrona powietrza, w tym:	4 687	440	5 127	78 708	24 058	102 766	65,9
	<i>zasady ogólne</i>	2	14	16	65	12 315	12 380	7,9
	<i>program priorytetowy</i>	0	28	28	0	3 057	3 057	2,0
	<i>program priorytetowy z NFOŚiGW</i>	3	2	5	4 993	213	5 206	3,3
	<i>Program Priorytetowy Czyste Powietrze</i>	4 682	396	5 078	73 650	8 473	82 123	52,7
2	Ochrona wód, w tym:	0	21	21	0	17 895	17 895	11,5
	<i>zasady ogólne</i>	0	20	20	0	15 125	15 125	9,7
	<i>program priorytetowy z NFOŚiGW</i>	0	1	1	0	2 770	2 770	1,8
3	Ochrona przyrody, w tym:	96	0	96	2 934	0	2 934	1,9
	<i>zasady ogólne</i>	6	0	6	737	0	737	0,5
	<i>programy priorytetowe</i>	90	0	90	2 197	0	2 197	1,4
4	Ochrona powierzchni ziemi, w tym:	199	3	202	8 448	2 299	10 747	6,9
	<i>zasady ogólne</i>	1	3	4	150	2 299	2 449	1,6
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	198	0	198	8 298	0	8 298	5,3
5	Gospodarka wodna	0	5	5	0	5 770	5 770	3,7
6	Edukacja ekologiczna, w tym:	251	1	252	4 510	3 500	8 010	5,1
	<i>zasady ogólne</i>	18	1	19	1 392	3 500	4 892	3,1
	<i>program priorytetowy</i>	233	0	233	3 118	0	3 118	2,0
7	Poważne awarie, w tym:	43	1	44	5 623	200	5 823	3,7
	<i>zasady ogólne</i>	1	1	2	850	200	1 050	0,6
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	42	0	42	4 773	0	4 773	3,1
8	Monitoring	8	0	8	1 288	0	1 288	0,8
9	Pozostałe	2	1	3	203	500	703	0,5
RAZEM		5 286	472	5 758	101 714	54 222	155 936	100,0

Reasumując, zgłoszone w formie wniosków o dofinansowanie zapotrzebowanie na środki finansowe w wysokości 190 226 tys. zł, zostało zrealizowane w kwocie 155 936 tys. zł, co stanowi 82,0%. Dofinansowanie w formie dotacji zaspokoiło 88,2% zgłoszonych potrzeb. W przypadku przedsięwzięć, których wartości na etapie sporządzania wniosków ustalane były w sposób szacunkowy, a dofinansowanie miało charakter refundacji poniesionych kosztów bądź wypłaty dotacji rozliczanej na podstawie zryczałtowanych kosztów jednostkowych i obmiarów rzeczywistych, jak w programie usuwania azbestu lub w części przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej, wartość dofinansowania niektórych przedsięwzięć była znacznie niższa. Na niższe wykonanie planowanego w roku 2019 dofinansowania miały także wpływ zmiany terminów realizacji zadań przez beneficjentów, w dużej części niewynikające z przyczyn leżących po ich stronie oraz mniejsze zainteresowanie zaciąganiem zobowiązań pożyczkowych przez samorządy.

Strukturę złożonych w 2019 roku wniosków o pożyczki i zawartych umów pożyczek w ujęciu dziedzinowym obrazuje Tabela 8.

Tab. 8

Lp.	Dziedzina	Wartość złożonych wniosków (tys. zł)	Wartość zawartych umów (tys. zł)	Struktura wniosków (w %)	Struktura umów (w %)
1	Ochrona powietrza, w tym:	21 771	24 058	29,1	44,4
	<i>zasady ogólne</i>	<i>5 411</i>	<i>12 315</i>	<i>7,2</i>	<i>22,7</i>
	<i>program priorytetowy</i>	<i>3 407</i>	<i>3 057</i>	<i>4,6</i>	<i>5,6</i>
	<i>program priorytetowy z NFOŚiGW</i>	<i>0</i>	<i>213</i>	<i>0,00</i>	<i>0,4</i>
	<i>Program Priorytetowy Czyste Powietrze</i>	<i>12 953</i>	<i>8 473</i>	<i>17,3</i>	<i>15,7</i>
2	Ochrona wód, w tym:	42 107	17 895	56,2	33,0
	<i>zasady ogólne</i>	<i>31 021</i>	<i>15 125</i>	<i>41,4</i>	<i>27,9</i>
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	<i>11 086</i>	<i>2 770</i>	<i>14,8</i>	<i>5,1</i>
3	Ochrona przyrody, w tym:	0	0	0,0	0,0
	<i>zasady ogólne</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
	<i>programy priorytetowe</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
4	Ochrona powierzchni ziemi, w tym:	998	2 299	1,3	4,2
	<i>zasady ogólne</i>	<i>998</i>	<i>2 299</i>	<i>1,3</i>	<i>4,2</i>
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
5	Gospodarka wodna	5 770	5 770	7,7	10,6
6	Edukacja ekologiczna, w tym:	3 500	3 500	4,7	6,5
	<i>zasady ogólne</i>	<i>3 500</i>	<i>3 500</i>	<i>4,7</i>	<i>6,5</i>
	<i>program priorytetowy</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
7	Poważne awarie, w tym:	200	200	0,3	0,4
	<i>zasady ogólne</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
8	Monitoring	0	0	0,0	0,0
9	Pozostałe	500	500	0,7	0,9
RAZEM		74 846	54 222	100,0	100,0

Strukturę złożonych w 2019 roku wniosków o dotacje, w tym w formie przekazania środków finansowych pjb oraz zawartych umów dotacyjnych w ujęciu dziedzinowym, przedstawia Tabela 9.

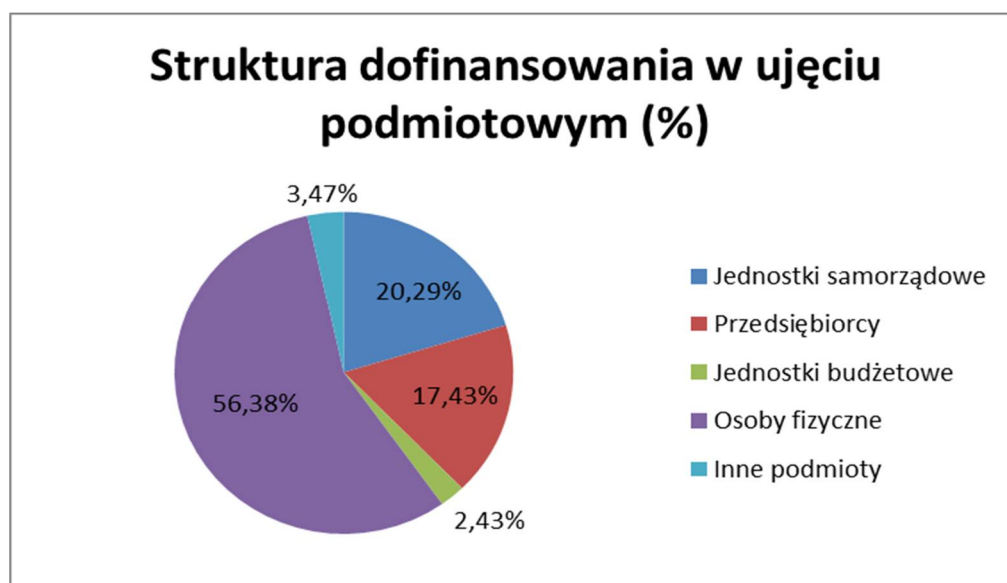
Tab. 9

Lp.	Dziedzina	Wartość złożonych wniosków (tys. zł)	Wartość zawartych umów (tys. zł)	Struktura wniosków (w %)	Struktura umów (w %)
1	Ochrona powietrza, w tym:	85 956	78 708	74,5	77,4
	<i>zasady ogólne</i>	722	65	0,6	0,1
	<i>program priorytetowy z NFOŚiGW</i>	0	4 993	0,0	4,9
	<i>Program Priorytetowy Czyste Powietrze</i>	85 234	73 650	73,9	72,4
2	Ochrona wód, w tym:	0	0	0,0	0,0
3	Ochrona przyrody, w tym:	5 931	2 934	5,1	2,9
	<i>zasady ogólne</i>	1 408	737	1,2	0,7
	<i>programy priorytetowe</i>	4 523	2 197	3,9	2,2
4	Ochrona powierzchni ziemi, w tym:	9 618	8 448	8,3	8,3
	<i>zasady ogólne</i>	250	150	0,2	0,1
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	9 368	8 298	8,1	8,2
5	Gospodarka wodna	0	0	0,0	0,0
6	Edukacja ekologiczna, w tym:	6 433	4 510	5,6	4,4
	<i>zasady ogólne</i>	1 903	1 392	1,6	1,4
	<i>program priorytetowy</i>	4 530	3 118	3,9	3,1
7	Poważne awarie, w tym:	5 676	5 623	4,9	5,5
	<i>zasady ogólne</i>	850	850	0,7	0,8
	<i>programy priorytetowe z NFOŚiGW</i>	4 826	4 773	4,2	4,7
8	Monitoring	878	1 288	0,8	1,3
9	Pozostałe	888	203	0,8	0,2
RAZEM		115 380	101 714	100,0	100,0

W ujęciu podmiotowym pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu przedstawiała się następująco:

- dofinansowanie osób fizycznych - 87 916 tys. zł, tj. 56,38%,
- dofinansowanie jednostek samorządowych - 31 639 tys. zł, tj. 20,29%,
- dofinansowanie przedsiębiorców - 27 173 tys. zł, tj. 17,43%,

- dofinansowanie innych podmiotów, tj. fundacji, stowarzyszeń, związków wyznaniowych, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i in. - 5 416 tys. zł, tj. 3,47%,
- dofinansowanie państwowych jednostek budżetowych - 3 792 tys. zł, tj. 2,43%.

Wnioski o dofinansowanie przedsiębiorców były przedmiotem badania z punktu widzenia ich dopuszczalności w aspekcie pomocy publicznej.

Strukturę udzielonej na podstawie zawartych umów w 2019 roku pomocy finansowej dla poszczególnych rodzajów podmiotów z podziałem na dziedziny obrazuje Tabela 10.

Tab. 10

Lp.	Dziedziny	Jednostki samorządowe (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)	Przedsiębiorcy (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)	Jednostki budżetowe (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)	Osoby fizyczne (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)	Inne (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)	Ogółem (w tys. zł)	Struktura wg dziedzin (w %)
1	Ochrona wód	13744	43,44%	4 151	15,28%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	17 895	11,48%
2	Ochrona powietrza	458	1,45%	19 472	71,66%	0	0,00%	82 836	94,22%	0	0,00%	102 766	65,90%
3	Ochrona powierzchni ziemi	8 333	26,34%	1 978	7,28%	150	3,96%	286	0,33%	0	0,00%	10 747	6,89%
4	Gospodarka wodna	5 770	18,24%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	5 770	3,70%
5	Edukacja ekologiczna	1 056	3,34%	1 170	4,31%	1 220	32,17%	0	0,00%	4 564	84,27%	8 010	5,14%
6	Ochrona przyrody	1 578	4,99%	402	1,48%	395	10,42%	21	0,02%	538	9,93%	2 934	1,88%
7	Poważne awarie	200	0,63%	0	0,00%	850	22,42%	4 773	5,43%	0	0,00%	5 823	3,73%
8	Monitoring	0	0,00%	0	0,00%	974	25,69%	0	0,00%	314	5,80%	1 288	0,83%
9	Pozostałe	500	1,58%	0	0,00%	203	5,35%	0	0,00%	0	0,00%	703	0,45%
	Ogółem	31 639	100,0%	27 173	100,0%	3 792	100,0%	87 916	100,0%	5 416	100,0%	155 936	100,0%
	Struktura wg podmiotów (w %)	20,29%	X	17,43%	x	2,43%	x	56,38%	x	3,47%	x	100%	x

2. Umorzenia

Zgodnie z *Zasadami udzielania pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu*, udzielane pożyczki mogą być na wniosek pożyczkobiorcy częściowo umarżane. Warunkiem umorzenia niespłaconej części pożyczki było m.in.: osiągnięcie planowanego efektu rzeczowego i ekologicznego w terminach określonych w umowie pożyczki.

Z uwagi na istotną zmianę sytuacji finansowej Wojewódzkiego Funduszu, wynikającą z wyłączenia z przychodów opłat i kar za pobór wód i odprowadzanie ścieków oraz konieczność wsparcia finansowego zadań z zakresu ochrony powietrza, mających bezpośredni wpływ na zdrowie ludzi, Rada Nadzorcza i Zarząd zmuszone zostały podjąć szereg działań ograniczających wartość (koszty) umorzeń. Zgodnie z przyjętym przez Radę Nadzorczą Planem działalności na 2019 rok, maksymalny poziom umorzenia pożyczek w roku 2019 określony został w wysokości do 20% wartości udzielonej pożyczki, o ile umowy lub programy na podstawie których pożyczka została udzielona nie przewidywały stałego procentu umorzenia. Poziom umorzeń udzielonych w roku 2019 wynosił do 25% dla zadań zgodnych z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami na dofinansowanie których zawarto umowy w latach 2012-2014, 30% umorzenia dla pożyczek udzielanych w ramach Programu priorytetowego EKODOM oraz do 20% dla pozostałych zadań. W umowach zawieranych w ramach Programu priorytetowego EKODOM przewidziano stały wskaźnik procentowy umorzenia. W odniesieniu do pozostałych umów pożyczek procentowa wielkość umorzeń określana była indywidualnie z ograniczeniem maksymalnej kwoty umorzenia do 200 tys. zł. Ograniczenie wprowadzone zostało uchwałą nr 31/18 Rady Nadzorczej z dnia 13 kwietnia 2018 roku w sprawie zmian w Zasadach udzielenia pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Dodatkowo, ze względu na powszechnie stosowaną praktykę występowania przez pożyczkobiorców z wnioskami o zmianę harmonogramu spłaty w celu maksymalizacji kwoty umorzeń, Zarząd Wojewódzkiego Funduszu podjął uchwałę nr 1398/17 z dnia 26 września 2017 roku w sprawie ograniczenia wprowadzania zmian

w harmonogramach spłaty pożyczek udzielonych przez Wojewódzki Fundusz, których celem jest uzyskanie możliwie najwyższej kwoty umorzenia, niewynikających z pogorszenia się sytuacji finansowej Pożyczkobiorców.

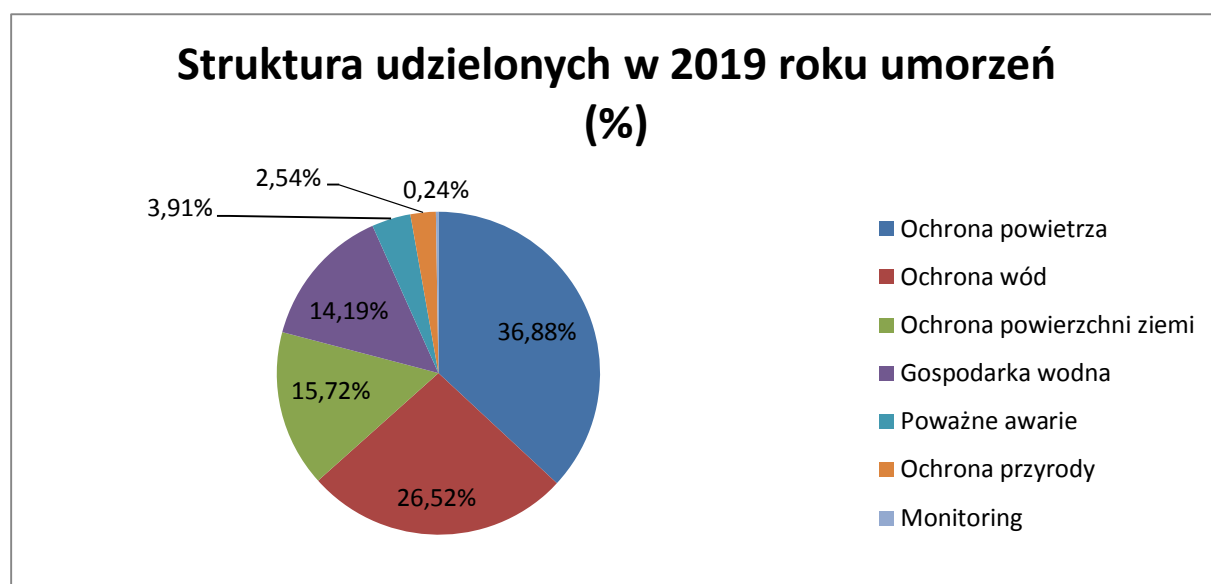
W 2019 roku wpłynęło 138 wniosków o umorzenie pożyczek. Wszystkie wnioski rozpatrzono pozytywnie. Łączna wartość umorzeń wyniosła 4 650 tys. zł. Średnia wysokość umorzenia wynosiła 17,4%.

Wysokość umorzeń była niższa od planowanej o 850 tys. zł. Różnica ta wynikała z wprowadzonych ograniczeń oraz dopuszczalności udzielenia pomocy publicznej pożyczkobiorcom będącym przedsiębiorcami.

Wysokość i strukturę udzielonych umorzeń w ujęciu dziedzinowym przedstawia Tabela 11 i wykres.

Tab. 11

Lp.	Dziedzina	Liczba umów	Wartość umów (w tys. zł)	Umorzona kwota (w tys. zł)	Procent (%) umorzenia pożyczek	Struktura umorzeń w ujęciu wart. (w %)
		objętych umorzeniem				
1	Ochrona powietrza	90	9 519	1 715	26,5	36,88
2	Ochrona wód	21	7 444	1 233	16,3	26,52
3	Ochrona powierzchni ziemi	12	6 448	731	18,0	15,72
4	Gospodarka wodna	10	5 044	660	17,0	14,19
5	Poważne awarie	3	1 068	182	17,2	3,91
6	Ochrona przyrody	1	1 180	118	10,0	2,54
7	Monitoring	1	66	11	16,7	0,24
Ogółem:		138	30 769	4 650	Średnio – 17,4	100,00

W ujęciu dziedzinowym wartość udzielonych umorzeń z zakresu ochrony powietrza była najwyższa. Ich udział w strukturze umorzeń wyniósł 36,88%.

3. Realizacja pomocy finansowej w formie dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu w 2019 roku dofinansowywał w formie dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych inwestycje proekologiczne realizowane przez osoby fizyczne oraz przedsiębiorców. Pomocy udzielano na podstawie umów zawartych z Bankiem Ochrony Środowiska SA i Kujawsko – Dobrzyńskim Bankiem Spółdzielczym. Pomocy udzielono w ramach 11 linii kredytowych, obejmujących dofinansowanie w zakresie:

- energooszczędności w ogrzewaniu budynków i ciepłej wody użytkowej,
- energooszczędności poprzez docieplenie budynków,
- budowy płyt obornikowych oraz zbiorników na gnojówkę i gnojowicę,
- zagospodarowania odpadów,
- budowy małych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej,
- uprawy roślin w celu pozyskania biomasy i jej przerobu na cele energetyczne,
- rewitalizacji i konserwacji zadrzewień w zespołach pałacowo-parkowych i dworsko - parkowych,
- odnawialnych źródeł energii,
- usuwania wyrobów zawierających azbest,
- zapobiegania i likwidowania poważnych awarii,
- energooszczędnego oświetlenia.

Oddziały BOŚ SA i Kujawsko-Dobrzyńskiego Banku Spółdzielczego zawarły w 2019 roku 157 umów udzielając kredytów na kwotę 8 535 tys. zł.

Ilość oraz wartość kredytów preferencyjnych udzielonych przez banki w roku 2019 przedstawia Tabela 12.

Tab. 12

Lp.	Nazwa oddziału banku	Liczba podpisanych umów	Wartość udzielonych kredytów (tys. zł)
1	BOŚ SA	136	7 743
2	Kujawsko-Dobrzyński Bank Spółdzielczy	21	792
	Razem	157	8 535

Dofinansowanie w 2019 r. w formie dopłat do oprocentowania umów kredytów wyniosło 711 tys. zł.

V. Efekty ekologiczne uzyskane w 2019 roku w wyniku realizacji przedsięwzięć dofinansowanych przez Wojewódzki Fundusz

Wielkość efektów osiągniętych w poszczególnych dziedzinach określona została na podstawie kart i opisów sporządzonych przez beneficjentów po zrealizowaniu przedsięwzięć. W kilkunastu przypadkach efekty ekologiczne określono na podstawie efektów planowanych, z uwagi na fakt, iż część pożyczkobiorców nie wywiązała się z obowiązku dostarczenia kart po zakończeniu przedsięwzięcia. Kwotowe ujęcie obrazuje Tabela nr 1.

1. Ochrona wód

Na zadania z tej dziedziny w roku 2019 wydatkowano łącznie 35 397 tys. zł, co stanowiło 48,07% ogólnej kwoty przeznaczonej na ochronę środowiska.

Największą grupą przedsięwzięć zrealizowanych w roku 2019 były zadania związane z budową, przebudową lub rozbudową sieci kanalizacyjnych. Według danych opublikowanych na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2015 ze zbiorczych systemów kanalizacyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego korzystało 69,6% mieszkańców, w tym 91,2% mieszkańców miast i 37,8% mieszkańców wsi. W roku 2018 do zbiorczych systemów kanalizacyjnych podłączonych było 70% mieszkańców, w tym 91,3% mieszkańców miast i 39,3% mieszkańców wsi. Powyższe dane wskazują, iż w porównaniu z rokiem 2015, liczba mieszkańców korzystających ze zbiorczych systemów kanalizacyjnych wzrosła minimalnie (o 0,4%), w tym o 1,5%, w przypadku mieszkańców wsi oraz tylko o 0,1% dla mieszkańców miast.

Natomiast stopień zwodociągowania mierzony liczbą mieszkańców korzystających ze zbiorczego systemu zaopatrzenia ludności w wodę wynosił w 2015 roku 95,2%, w tym dla obszarów wiejskich 92,9% oraz dla miast 96,8%, a w 2018 roku 95,4%, w tym w obszarach wiejskich 93,2% oraz w miastach 96,8%. Powyższe dane wskazują, iż stopień zwodociągowania poprawił się nieznacznie. Ogólna liczba mieszkańców korzystających ze zbiorczego systemu zaopatrzenia ludności w wodę

wzrosła o 0,2%, w przypadku mieszkańców wsi poprawiła się o 0,3%, natomiast w przypadku mieszkańców miast nie zmieniła się.

Porównanie stopnia wykorzystania zbiorczej infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę i gospodarki ściekowej potwierdza w pośredni sposób, że potrzeby w tym zakresie nie są zaspokojone. Bez znajomości uwarunkowań faktycznych oraz zastosowanych bądź planowanych do zastosowania rozwiązań indywidualnych, ocena pilności ich realizacji nie jest możliwa. Jest ona w każdym przypadku przedmiotem szczegółowych analiz Wojewódzkiego Funduszu na etapie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie. W roku 2019 Zarząd Wojewódzkiego Funduszu rekomendował przedsięwzięcia prowadzące do zwiększenia dociążenia istniejących oczyszczalni ścieków, co ma pozytywny wpływ na poprawę parametrów ścieków oczyszczonych oraz zmniejszenie kosztu jednostkowego ich oczyszczania.

Spośród przedsięwzięć realizowanych jednym z istotniejszych była bezwykopowa renowacji sieci kanalizacji sanitarnej w Brodnicy, polegająca na jej uszczelnieniu. Na terenie miasta Brodnica znajduje się rozdzielcza sieć kanalizacyjna, na którą składa się ponad 125 km kolektorów sanitarnych. Znaczna część została wybudowana w latach 70-80 XX w., a ich stan techniczny był przyczyną licznych awarii. Renowacji poddano łącznie 3 144 m sieci kanalizacyjnej wykonanej z rur betonowych. Przeprowadzenie remontu sieci zapobiegnie infiltracji i eksfiltracji ścieków oraz poprawi hydraulikę przewodu.

Dzięki renowacji obniżone zostały koszty eksploatacyjne, a kolektory odzyskały sprawność hydrauliczną, wytrzymałość statyczną i dynamiczną, co pozwoli na zachowanie ciągłości świadczonych usług.

Innym ważnym zadaniem z obszaru ochrony wód jest przedsięwzięcie pn. *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej dla Gminy Obrowo – zadanie II – kierunek Kaszczorek - Osiek* realizowane przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. Stanowi ono drugi etap inwestycji obejmującej budowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej dla Gminy Obrowo. Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie dostawy wody dla mieszkańców Gminy Obrowo z Toruńskich Wodociągów Sp. z o.o. z s. w Toruniu, korzystających do tej pory z lokalnego ujęcia wody w Dobrzejewicach

i Osieku oraz odbiór ścieków. Realizacja zadania zapewni Gminie stabilne i nieprzerwane zaopatrzenie w wodę dobrej jakości, pochodzącej ze stacji uzdatniania wody eksploatowanych przez Toruńskie Wodociągi, poprawi parametry oczyszczania ścieków, które zostaną przekierowane do Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Toruniu oraz zapewni odbiór ścieków z nowych odcinków kanalizacji. Przedsięwzięcie pozwoli na likwidację lokalnych oczyszczalni o niewielkich przepustowościach i niestabilnych parametrach.

W 2019 r. WFOŚiGW w Toruniu podpisał umowę z NFOŚiGW na udostępnienie środków z przeznaczeniem na udzielanie pożyczek w ramach realizacji *Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Do dofinansowania w ramach ww. *Programu* zakwalifikowano 9 wniosków na łączną kwotę 9 178 tys. zł. Zawarta została jedna umowa pożyczki na kwotę 2 770 tys. zł, w ramach której wypłacono jedną transzę w wysokości 770 tys. zł. Przedsięwzięcia objęte dofinansowaniem obejmowały zadania w zakresie: budowy i przebudowy oczyszczalni ścieków, budowy sieci kanalizacyjnych sanitarnych, wymianę wyposażenia tłoczni ścieków, wykonania ujęć wodnych i sieci wodociągowych w ramach przedsięwzięć wodno-kanalizacyjnych.

W zakresie przedsięwzięć dotyczących ochrony wód w 2019 roku dofinansowano m.in.:

- 16 zadań obejmujących budowę lub przebudowę sieci kanalizacyjnych,
- 1 zadanie polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 4 zadania w zakresie budowy i przebudowy sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej,
- 2 przedsięwzięcia polegające na budowie oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych sanitarnych wraz budową sieci wodociągowej,
- 5 zadań obejmujących budowę lub przebudowę oczyszczalni ścieków,
- 1 zadanie polegające na budowie systemu oczyszczania wód deszczowych i roztopowych,
- 1 zadanie obejmujące likwidację oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji sanitarnej,

- 1 zadanie obejmujące przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowę II etapu kanalizacji deszczowej,
- 1 zadanie dotyczące zakupu mobilnego urządzenia do dezynfekcji ozonem urządzeń kanalizacyjnych (przepompownie ścieków, studnie rozprężne) oraz płukania i dezynfekcji urządzeń wodociągowych.

W wyniku realizacji przedsięwzięć zakończonych w roku 2019 uzyskano następujące efekty ekologiczne:

- wybudowano:
  - 28 674,21 m sieci kanalizacyjnej,
  - 13 398,2 m przyłączy do kanalizacji sanitarnej,
  - 23 034,25 m sieci kanalizacji tłocznej,
  - 7 420,65 m sieci wodociągowej,
  - 1 313,4 m przyłączy do sieci wodociągowej,
- zbudowano 117 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zmniejszono ładunek zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiornika w zakresie:
  - ChZT o 114 kgO₂/dobę,
  - BZT5 o 50 kgO₂/dobę,
  - zawiesiny ogólnej o 66,42 kg/dobę,
- osiągnięto następujące efekty ekologiczne w zakresie Równoważnej Liczby Mieszkańców:
  - liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 3 919,60 RLM,
  - przepustowość obiektów poddanych modernizacji – 62 038,00 RLM,
  - przepustowość nowo realizowanych obiektów – 5 826,80 RLM.

2. Gospodarka wodna

Na zadania z tej dziedziny w roku 2019 wydatkowano łącznie 2 350 tys. zł, co stanowiło 3,19% ogólnej kwoty przeznaczonej na ochronę środowiska.

Od 2018 roku przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej wyłączone zostały z finansowania ze środków wojewódzkich funduszy, z wyjątkiem współfinansowania projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej

niepodlegających zwrotowi lub zadań obejmujących łącznie ochronę wód i gospodarkę wodną.

W zakresie przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej w 2019 roku finansowane były m.in.:

- 5 zadań z zakresu budowy lub przebudowy Stacji Uzdatniania Wody,
- 1 zadanie dotyczące budowy strefowej przepompowni wody,

W wyniku realizacji przedsięwzięć zakończonych w roku 2019 uzyskano efekt ekologiczny w postaci przebudowy stacji uzdatniania wody o przepustowości 1 100,00 m³/dobę.

3. Ochrona powietrza

1) Programy z zakresu ochrony powietrza realizowane wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska

a) Program Priorytetowy Czyste Powietrze

W dniu 7.06.2018 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy NFOŚiGW, a wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym Wojewódzkim Funduszem w Toruniu, w sprawie realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

Wojewódzki Fundusz w Toruniu z dniem 19.09.2018 r. rozpoczął nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. W dniu 19.12.2018 roku pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska a Wojewódzkim Funduszem w Toruniu zawarta została umowa udostępnienia środków nr 331/2018/WF/US z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. Zgodnie z umową Narodowy Fundusz udostępnił w 2019 roku środki w kwocie 50 000 tys. zł, natomiast Wojewódzki Fundusz zobowiązał się przeznaczyć na ten cel kwotę 1 800 tys. zł. W dniu 21.12.2019 roku Narodowy Fundusz zwiększył kwotę udostępnienia środków do 84 000 tys. zł.

Celem Programu Priorytetowego Czyste Powietrze jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez źródła ciepła w domach jednorodzinnych. Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami domów jednorodzinnych lub właścicielami

wydzielonych w tych budynkach lokali mieszkalnych, w liczbie nie większej niż dwa. W budynkach nowobudowanych dofinansowanie obowiązywało do końca 2019 roku i obejmowało zakup oraz montaż źródła ciepła pod warunkiem spełnienia przez przegrody zewnętrzne budynku norm izolacyjności obowiązujących od 2021 roku.

Z uwagi na skalę potrzeb w zakresie koniecznej liczby wymian nieefektywnych wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie naszego kraju, ocenionych w Programie na 3 000 tys. sztuk, skalę związanych z tym potrzeb finansowych, Program realizowany będzie do 2029 roku, z zastrzeżeniem terminu podpisywania umów do 31.12.2027 roku i zakończeniem wszystkich prac objętych umową do 30.06.2029 roku.

Program skupia się na wymianie niespełniających obowiązujących wymogów emisyjnych pieców i kotłów na paliwo stałe, będących głównym źródłem niskiej emisji, oraz termomodernizacji polegającej między innymi na dociepleniu przegród zewnętrznych, w tym stropów i stropodachów oraz wymianie zewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej. Dla budynków istniejących warunkiem koniecznym uzyskania dofinansowania jest wymiana kotła na paliwo stałe na nowe źródło ciepła spełniające wymagania Programu. Program umożliwia także dofinansowanie instalacji fotowoltaicznej w budynkach jednorodzinnych w formie preferencyjnie oprocentowanej pożyczki.

Działania te mają na celu ograniczenie niskiej emisji wpływającej negatywnie na zdrowie ludzi. Dodatkowym efektem realizacji Programu jest oszczędność kosztów ogrzewania budynków i ciepłej wody użytkowej w lokalnych instalacjach.

Maksymalny koszt kwalifikowany, od którego liczona była dotacja wynosi 53 tys. zł., zaś minimalny koszt, przy którym można było ubiegać się o dofinansowanie 7 tys. zł. Jeśli koszty realizacji inwestycji przekroczą 53 tys. zł., dodatkowe koszty mogą być dofinansowane w formie pożyczki. Poziom dofinansowania w formie dotacji uzależniony jest od kwoty średniego miesięcznego dochodu na osobę w gospodarstwie domowym i wynosi maksymalnie do 90% kosztów kwalifikowanych. Pozostała część kosztów może być sfinansowana w formie preferencyjnie oprocentowanej pożyczki z możliwością jej spłaty w okresie do 15 lat.

W 2019 roku złożono 5 583 wniosków, w tym 5 056 wniosków na dotacje. Łącznie na dotacje i pożyczki złożono 488 wniosków oraz 39 wniosków na same

pożyczki. Ogółem zgłoszono zapotrzebowanie na środki dotacyjne na kwotę 85 234 tys. zł oraz zapotrzebowanie na pożyczki na kwotę 12 953 tys. zł. Zawarto 4 682 umów dotacji na kwotę 73 650 tys. zł oraz 396 umów pożyczek na kwotę 8 473 tys. zł.

W 2019 roku osiągnięte zostały następujące efekty ekologiczne dla przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu (termin zakończenia prac jest terminem osiągnięcia efektu ekologicznego):

- zredukowano lub uniknięto emisji podstawowych zanieczyszczeń do atmosfery w ilości:
  - CO₂ o 6 018,5599 Mg/rok,
  - tlenków azotu o 9,8115 Mg/rok,
  - SO₂ o 65,9997 Mg/rok,
  - pyłu o 16,4943 Mg/rok.

Liczbę złożonych wniosków na wybrane zakresy rzeczowe w okresie od 19.09.2018 r. do 31.12.2019 r. oraz zawartych i zrealizowanych umów w okresie od 31.01.2019 r. do 31.12.2019 r. przedstawia Tabela 13.

Tab. 13

Zakres rzeczowy przedsięwzięcia	Budynki istniejące			Budynki nowobudowane			Łącznie		
	wnioski	umowy		wnioski	umowy		wnioski	umowy	
		zawarte	zrealizowane		zawarte	zrealizowane		zawarte	zrealizowane
	[szt.]								
Wymiana lub likwidacja kotła na paliwo stałe	4 431	3 303	1 126	-	-	-	4 431	3 303	1 126
Montaż nowego źródła ciepła	-	-	-	2 129	1 575	686	2 129	1 575	686
Modernizacja instalacji wewnętrznych co i cwu	2 363	1 739	493	-	-	-	2 363	1 739	493
Docieplenie zewnętrznych przegród budowlanych	1 496	123	146	-	-	-	1 496	123	146
Wymiana okien i drzwi	1 171	857	129	-	-	-	1 171	857	129
Wentylacja z odzyskiem ciepła (w tym rekuperator)	56	36	4	445	317	73	501	353	77
Kolektory słoneczne	21	8	1	4	5	1	25	13	2
Mikroinstalacja fotowoltaiczna	98	77	11	60	79	26	158	156	37
Ogółem liczba złożonych wniosków i zawartych umów dofinansowania	4 744	3 478	1 178	2 175	1 600	699	6 919	5 078	1877

b) Program Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii

W dniu 01.06.2018 r. Wojewódzki Fundusz zawarł z NFOŚiGW umowy:

- nr 2/2018/WF-02 na przeprowadzenie oceny merytorycznej złożonych wniosków i udzielenie dofinansowania,
- nr 94/2018/WF/US na udostępnienie środków finansowych na udzielenie dofinansowania.

W ramach wspólnej realizacji Programu Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie, Narodowy Fundusz udostępnił środki finansowe w kwocie 6 519,7 tys. zł, natomiast Wojewódzki Fundusz przeznaczył kwotę 1 700 tys. zł.

Celem programu była termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej przeznaczonych na potrzeby kultury, kultu religijnego, oświaty, opieki, wychowania i nauki. Warunki dofinansowania przewidywały dotacje do 95% kosztów kwalifikowanych. Wojewódzki Fundusz rozpatrzył 8 wniosków. Pięć wniosków obejmowało udzielenie dotacji na łączną kwotę 8 220 tys. zł, a 3 wnioski udzielenie pożyczki na łączną kwotę 455 tys. zł. Ostatecznie, po dokonaniu oceny merytorycznej wniosków, zawartych zostało 5 umów dofinansowania na łączną kwotę 5 206 tys. zł, z czego dotacje wynosiły 4 993 tys. zł (3 umowy), a pożyczki 213 tys. zł. Jeden z wniosków został odrzucony z powodu niespełnienia warunków Programu. Zawarcie umów dofinansowania dla jednego z beneficjentów planowane jest w roku 2020.

W wyniku realizacji umów dofinansowania, w roku 2019 wydatkowana została kwota 3 560 tys. zł, (dotacje kwota 3 501 tys. zł oraz pożyczki kwota 59 tys. zł). Jedno z przedsięwzięć zostało zakończone w roku 2019, a efekty ekologiczne wynikające z jego realizacji osiągnięte zostaną w roku 2020. Pozostałe przedsięwzięcia zostaną zakończone w roku 2020, a rozliczenie uzyskanych w ich wyniku efektów ekologicznych nastąpi w roku 2021.

c) Ogólnopolski System Wsparcia Doradczego

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu realizuje od 09.02.2015 roku projekt pn. *Ogólnopolski system wsparcia doradczego*

dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE. Projekt ten realizowany jest wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jako partnerem wiodącym oraz pozostałymi 16 funduszami wojewódzkimi. Projekt finansowany jest z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w ramach I Osi Priorytetowej Zmniejszenie emisyjności gospodarki.

Celem projektu jest wsparcie projektów przyczyniających się do realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego UE 20/20/20 (w przypadku Polski 20/20/15). Jest on realizowany poprzez zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie merytoryczne gmin przy opracowaniu, aktualizacji i wdrażaniu Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.

Cele projektu realizowane są poprzez:

- przygotowanie i prowadzenie szkoleń oraz działań informacyjnych skierowanych do samorządów, przedsiębiorców (w tym: małych i średnich przedsiębiorstw - MSP) i społeczności lokalnej (osób fizycznych), z zakresu efektywności energetycznej i OZE,
- usługi doradcze związane z opracowaniem i aktualizacją Planów Gospodarki Niskoemisyjnej poprzez promowanie wśród gmin idei ich posiadania, wykazywaniem korzyści wynikających z realizacji zadań ujętych w Planach, zachęcanie gmin do przystępowania do Porozumienia Burmistrzów (inicjatywa Komisji Europejskiej) zrzeczające gminy deklarujące spełnienie minimalnych wymogów unijnej polityki klimatyczno-energetycznej poprzez zmniejszenie emisji CO₂ na swoim terenie o co najmniej 20% do 2020 roku,
- usługi doradcze związane z przygotowaniem i realizacją inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, w tym weryfikowanie audytów energetycznych i rekomendowanie optymalnych rozwiązań wynikających z tych audytów,
- usługi doradcze w zakresie aplikowania o środki UE oraz krajowe, w szczególności informowanie o najkorzystniejszych źródłach finansowania

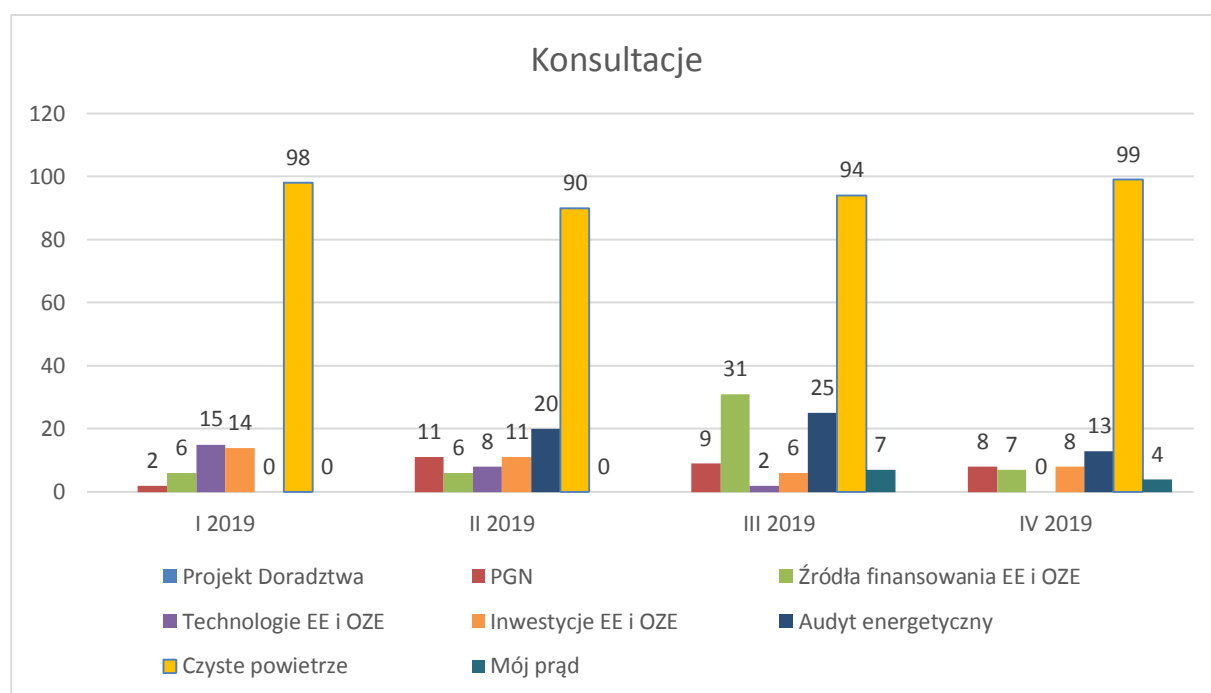
przedsięwzięć, doradztwo i pomoc merytoryczna w zakresie sporządzania dokumentacji aplikacyjnej montażu finansowego, doradztwo w zakresie.

W 2019 r. Zespół Doradców Energetycznych udzielił 604 konsultacji, m.in. z zakresu możliwości uzyskania wsparcia finansowego inwestycji, wymagań dotyczących wniosków o dofinansowania, oraz warunków Programu Priorytetowego Czyste Powietrze, w tym:

- w biurze u doradcy: 361,
- poza biurem doradcy: 5,
- za pomocą elektronicznych nośników danych: 238.

ZDE brał udział w 45 działaniach edukacyjno-szkoleniowych skierowanych do jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców oraz osób fizycznych. Łącznie w działaniach edukacyjno-szkoleniowych wzięło udział 1292 uczestników, w tym w ramach szkoleń dla energetyków gminnych 77 osób.

Struktura najczęściej udzielanych konsultacji pod kątem tematyki udzielanego doradztwa:

W działaniach informacyjno-promocyjnych wzięło udział 268 uczestników. Działania te były realizowane w formie spotkań oraz aktywności na targach, konferencjach, w tym:

- liczba zorganizowanych konferencji: 1,
- liczba działań medialnych (w tym z udziałem mediów lokalnych): 7,
- liczba aktywności na targach, konferencjach: 6.

Wskaźniki realizacji projektu doradztwa

Zgodnie z przyjętymi w projekcie pn. *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE* zasadami rozliczenia efektów, wskaźniki realizacji projektu od momentu jego uruchomienia do końca 2019 roku wynoszą:

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Wartość docelowa (na koniec 2023r.)	Wartość osiągnięte przez ZDE (od początku projektu)	Stan realizacji wskaźnika	Uływ czasu
1.	Liczba udzielonych konsultacji	szt.	2 744	2 134	76,9%	55,1%
2.	Liczba PGN objętych wsparciem doradczym	szt.	77	137	177,9%	
3.	Liczba inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem	szt.	42	156	371%	

Projekt *Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE* jest realizowany przez ZDE zgodnie z założonymi wskaźnikami. Wskaźniki liczby PGN objętych wsparciem doradczym oraz liczba inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem doradczym zostały osiągnięte, natomiast wskaźnik w postaci liczby udzielonych konsultacji jest realizowany zgodnie z wyznaczonymi celami rocznymi. Z zestawienia wskaźników projektu wynika, że realizacja projektu nie jest zagrożona.

2) Programy własne Wojewódzkiego Funduszu

a) *Program priorytetowy EKODOM - dofinansowanie zadań z zakresu termomodernizacji i OZE realizowanych przez osoby fizyczne na potrzeby mieszkaniowe*

W 2018 roku Wojewódzki Fundusz ogłosił nabór wniosków w ramach Programu priorytetowego EKODOM 2018. Budżet na realizację programu wyniósł

7 500 tys. zł. Beneficjentami programu były osoby fizyczne posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym.

W roku 2018 złożono 63 wnioski na łączną kwotę 2 317 tys. zł i zawarto 27 umów na kwotę 1 032 tys. zł.

W 2019 roku osiągnięte zostały następujące efekty ekologiczne z umów zawartych w 2018 roku (zgodnie z zapisami umowy efekty ekologiczne uzyskiwane są w rok po zakończeniu zadania):

- roczna produkcja energii elektrycznej - 27 082,00 kWh/rok,
- roczna produkcja energii cieplnej – 443,7488 GJ/rok,
- ograniczenie emisji CO₂ - 185,9725 Mg/rok,
- zainstalowana moc alternatywnego źródła energii- 47,50 kW.

b) Program priorytetowy EKOgmina

W 2018 roku Wojewódzki Fundusz ogłosił nabór wniosków w ramach Programu priorytetowego EKOgmina 2018. Budżet programu wynosił 3 000 tys. zł. Zakres rzeczowy przedsięwzięć mogących otrzymać dofinansowanie dotyczył wymiany źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi w budynkach mieszkalnych i lokalach mieszkalnych.

Beneficjentami programu były jednostki samorządu terytorialnego występujące z wnioskiem w imieniu beneficjentów końcowych. Beneficjentami końcowymi programu byli użytkownicy wieczyści lub właściciele bądź współwłaściciele nieruchomości stanowiących budynki mieszkalne jednorodzinne lub lokale mieszkalne, wykorzystywane w całości na własne potrzeby mieszkaniowe.

W roku 2018 złożono 3 wnioski na łączną kwotę 404 tys. zł i zawarto 3 umowy na łączną kwotę 301,7 tys. zł.

W 2019 roku osiągnięte zostały następujące efekty ekologiczne z umów zawartych w 2018 roku (zgodnie z zapisami umowy efekty ekologiczne uzyskiwane są w rok po zakończeniu zadania):

- zredukowano lub uniknięto emisji zanieczyszczeń energetycznych do atmosfery o następujące wielkości:
  - CO₂ o 552,3445 Mg/rok,

- tlenków azotu o 0,4714 Mg/rok,
- SO₂ o 4,7744 Mg/rok,
- pyłu o 4,9759 Mg/rok.

c) Program priorytetowy SŁONECZNIK 2018- 2019

W 2018 roku Wojewódzki Fundusz ogłosił nabór wniosków w ramach Programu priorytetowego SŁONECZNIK 2018-2019. Budżet na realizację programu wynosił

14 000 tys. zł, w tym: 7 000 tys. zł na rok 2018 oraz 7 000 tys. zł na rok 2019. Nabór wniosków o udzielenie dofinansowania w formie pożyczki zakończył się w dniu 30.09.2019 roku.

Beneficjentami programu były osoby fizyczne, osoby prawne (m.in. spółdzielnie mieszkaniowe), jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (m.in. wspólnoty mieszkaniowe), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, posiadające prawo do posiadania budynku lub lokalu, realizujące przedsięwzięcia, które swym zakresem obejmowały:

1) w budynkach istniejących

- docieplenie przegród,
- wymiana okien i drzwi,
- wymiana źródła ciepła,
- montaż kolektorów słonecznych,
- montaż mikroinstalacji,
- montaż instalacji wentylacji wraz z rekuperacją.

2) w lokalach istniejących: wymiana źródeł ciepła.

W roku 2019 złożonych zostało 28 wniosków na łączną kwotę 3 407 tys. zł. W ramach Programu Priorytetowego Słonecznik 2018-2019 w roku 2019 zawartych zostało 28 umów pożyczek na łączną kwotę 2 605 tys. zł, z czego:

- 13 umów o wartości dofinansowania 801 tys. zł na podstawie wniosków złożonych w roku 2018 r.,
- 15 umów o wartości dofinansowania 1 805 tys. zł na podstawie wniosków złożonych w roku 2019.

W zakresie przedsięwzięć dofinansowanych w roku 2019 zrealizowano:

- 17 zadań obejmujących zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej,
- 6 zadań związanych z modernizacją systemu ogrzewania,
- 5 zadań polegających na termomodernizacji budynków.

Spośród zadań zakończonych w 2019 roku w ramach Programu Priorytetowego Słonecznik 2018-2019 na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia realizowane przez Ośrodek Hodowli Zarodowej Spółkę z o.o. w Osiecinach polegające na budowie 4 instalacji fotowoltaicznych o mocy 49,83 kW każda. Instalacje zasilają w energię elektryczną obiekty produkcyjne Ośrodka. W wyniku realizacji przedsięwzięć nastąpi ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery oraz zwiększenie produkcji energii z OZE: redukcja emisji CO₂ – 157,92 Mg/rok, zwiększenie produkcji z OZE – 197,92 MWh/rok

W 2019 roku osiągnięte zostały następujące efekty ekologiczne z umów zawartych w 2018 roku (zgodnie z zapisami umowy efekty ekologiczne uzyskiwane są w rok po zakończeniu zadania):

- zredukowano lub uniknięto emisji zanieczyszczeń energetycznych do atmosfery o następujące wielkości:
  - CO₂ o 189,89 Mg/rok,
  - tlenków azotu o 0,8271 Mg/rok,
  - SO₂ o 0,5459 Mg/rok,
  - pyłu o 0,3551 Mg/rok.
- zwiększono produkcję energii cieplnej z odnawialnego źródła o 37,1628 MWh/rok.

Efekty ekologiczne w ramach umów zawartych w roku 2019 osiągnięte zostaną w 2020 roku.

3) Pożyczki na zasadach ogólnych

W 2019 roku na realizację przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza w ramach pożyczek i dotacji udzielanych na zasadach ogólnych wydatkowana została

kwota 6 568 tys. zł, z czego pożyczki stanowiły kwotę 6 503 tys. zł (13 umów), a dotacje stanowiły kwotę 65 tys. zł (2 umowy).

Środki Wojewódzkiego Funduszu, w ramach zawartych umów w roku 2019, przeznaczone zostały na dofinansowanie:

- 7 zadań dotyczących termomodernizacji budynków,
- 4 zadań dotyczących modernizacji systemu ogrzewania,
- 2 zadań polegających na zmianie systemu oświetlenia zewnętrznego,
- po jednym zadaniu w zakresie budowy przyłączy ciepłowniczych oraz wykonania instalacji fotowoltaicznej wraz z magazynem energii.

Istotnym przedsięwzięciem preferowanym w zakresie ograniczenia niskiej emisji było zadanie realizowane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie Spółka z o.o., w ramach którego rozbudowano sieć ciepłowniczą. Umożliwiło to likwidację

23 małych kotłowni węglowych na największym w Lipnie osiedlu domów jednorodzinnych. Moc cieplna zlikwidowanych kotłowni wynosiła 619,93 kW zaś redukcja zanieczyszczeń w Mg/rok: pyły - 6,91, dwutlenek siarki - 0,43, tlenek azotu - 0,55, dwutlenek węgla - 258,08.

W 2019 roku osiągnięte zostały następujące efekty ekologiczne z umów zawartych w 2018 roku (zgodnie z zapisami umowy efekty ekologiczne uzyskiwane są w rok po zakończeniu zadania):

- zredukowano lub uniknięto emisji zanieczyszczeń energetycznych do atmosfery o następujące wielkości:
  - CO₂ o 3 835,675 Mg/rok,
  - tlenków azotu o 63,2864 Mg/rok,
  - SO₂ o 119,1985 Mg/rok,
  - pyłu o 24,2609 Mg/rok.

4. Ochrona powierzchni ziemi

Na zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi w roku 2019 wydatkowano 4 105 tys. zł, tj. 5,58% łącznej pomocy finansowej.

W niniejszej dziedzinie dofinansowano przede wszystkim przedsięwzięcia

polegające na unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest i regeneracyjne wapnowanie gleb. Na inne przedsięwzięcia związane z systemem zbiórki i transportu odpadów, budową i modernizacją punktów selektywnej zbiórki odpadów czy budową instalacji do przetwarzania odpadów złożono w 2019 roku pojedyncze wnioski o dofinansowanie.

Spośród zadań, które objęto dofinansowaniem na szczególną uwagę zasługuje przedsięwzięcie zrealizowane przez Centrum Onkologii w Bydgoszczy polegające na wymianie wyeksploatowanego taboru samochodowego do przewozu odpadów medycznych i weterynaryjnych. W strukturach Centrum Onkologii w Bydgoszczy znajduje się Zakład Utylizacji Odpadów Medycznych, w którym unieszkodliwiane są odpady wytwarzane w wyniku własnej działalności leczniczej placówki, ale także z uwagi na wolne moce przerobowe zakładu, istnieje możliwość unieszkodliwienia całego strumienia tego typu odpadów z terenu województwa kujawsko – pomorskiego.

W dniu 04.07.2019 roku Wojewódzki Fundusz w Toruniu podpisał umowę udostępnienia środków przez NFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji Programu priorytetowego Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2019 – 2020. Na realizację programu zabezpieczono kwotę 9 714 tys. zł, w tym 5 714 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu i 4 000 tys. zł ze środków Wojewódzkiego Funduszu.

Program przewiduje finansowanie do 100% kosztów kwalifikowalnych w formie dotacji wydatków w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania azbestu. Wnioski o dofinansowanie składały do Wojewódzkiego Funduszu jednostki samorządu terytorialnego uwzględniając w nich potrzeby własne oraz zapotrzebowanie zgłoszone przez osoby fizyczne i podmioty ze swego terenu. Program cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców naszego województwa oraz samorządów gminnych. Potwierdzeniem powyższego jest zawarcie dwuletnich umów o dofinansowanie przez 130 gmin na kwotę 8 012 tys. zł. W roku 2019 w ramach zawartych umów wypłacono 2 973 tys. zł, z czego kwotę 1 526 tys. zł stanowiły środki udostępnione przez NFOŚiGW, natomiast 1 447 tys. zł środki Wojewódzkiego Funduszu.

W dniu 30.07.2019 roku Wojewódzki Fundusz w Toruniu podpisał umowę udostępnienia środków przez NFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji w 2019 roku Programu priorytetowego Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie. Na realizację ww. przedsięwzięć zabezpieczono kwotę 4 210,5 tys. zł, w tym 4 000 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu i 210,5 tys. zł ze środków Wojewódzkiego Funduszu.

Zakwaszenie gleb to jedna z głównych przyczyn ich degradacji, powodująca szereg ujemnych skutków dla środowiska, do których należy zaliczyć: niską efektywność wykorzystania azotu i fosforu, zwiększenie akumulacji w roślinach glinu i manganu oraz innych metali ciężkich. Niewykorzystane przez rośliny związki azotu i fosforu przenikają do wód podziemnych i powierzchniowych, powodując zakwitanie wód powierzchniowych. Podjęcie działań związanych z wapnowaniem gleb wpłynie na podniesienie potencjału produkcyjnego gleb, jak również przyczyni się do zmniejszenia degradacji środowiska oraz do poprawy jego stanu.

Beneficjentami końcowymi programu byli posiadacze użytków rolnych o powierzchni do 75 ha i pH gleby równej lub mniejszej 5,5. Wnioski o dofinansowanie składano do Wojewódzkiego Funduszu za pośrednictwem Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Bydgoszczy, która dokonywała ich oceny formalnej

i merytorycznej. W roku 2019 złożono 226 wniosków o wsparcie wapnowania gleb. W roku 2019 wykorzystano 286 tys. zł, z czego kwotę 75,5 tys. zł stanowiły środki NFOŚiGW, natomiast 210,5 tys. zł środki Wojewódzkiego Funduszu.

W zakresie zadań dotyczących ochrony powierzchni ziemi w 2019 roku zrealizowano m.in.:

- 130 zadań związanych z unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest,
- 68 zadań związanych z regeneracją gleb poprzez ich wapnowanie,
- 1 zadanie dotyczące zakupu taboru samochodowego do przewozu odpadów medycznych,
- 1 zadanie polegające na zakupie pojemników do zbiórki odpadów komunalnych,

- 1 zadanie związane z budową kwatery w zakładzie unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- 1 zadanie dotyczące nadzoru eksperckiego nad realizacją projektu pn. *Remediacja terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Zakładów Chemicznych „ZACHEM” w Bydgoszczy.*

W wyniku realizacji przedsięwzięć zakończonych w roku 2019 uzyskano następujące efekty ekologiczne:

- unieszkodliwiono 9 161,23 Mg wyrobów zawierających azbest,
- zregenerowano 590,64 ha gleb poprzez zastosowanie 1 717,189 Mg czystego składnika odkwaszającego CaO oraz MgO,
- zakupiono 2 642 szt. pojemników do zbiórki odpadów,
- ograniczono o 6 270 Mg/rok masę składowanych odpadów.

5. Ochrona przyrody

Mając na uwadze ogromne znaczenie ochrony zasobów przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wsparł finansowo szereg przedsięwzięć z tego zakresu. W roku 2019 wyboru zadań z ochrony przyrody do dofinansowania ze środków Funduszu, dokonywano głównie w trybie konkursowym.

Ochronę przyrody dofinansowywano w formie dotacji i przekazania środków finansowych. W roku 2019 na ten cel wydatkowano łącznie kwotę 3 898 tys. zł, tj. 5,29% całkowitej pomocy finansowej udzielonej przez Wojewódzki Fundusz i 21,53% środków dotacyjnych ogółem.

Dnia 15.02.2019 roku Wojewódzki Fundusz w Toruniu uruchomił nabór wniosków w ramach Programu Priorytetowego Ochrona Przyrody 2019, który trwał do 15.03.2019 roku. Budżet programu wynosił 2 200 tys. zł z przeznaczeniem na dotacje.

Beneficjentami programu były:

- a) podmioty lub osoby fizyczne będące właścicielami, użytkownikami wieczystymi lub posiadaczami nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, oraz podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań ochronnych,

- b) podmioty lub osoby fizyczne prowadzące ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne lub ośrodki rehabilitacji zwierząt - w części dotyczącej zdefiniowanej w ustawie o ochronie przyrody działalności tych ogrodów i ośrodków,
- c) stowarzyszenia prowadzące działalność w zakresie określonym w Polskiej Klasyfikacji Działalności w Dziale 01 (uprawy rolne, chów i hodowla) w podklasie 01.49.Z (podklasa ta obejmuje m.in.: chów i hodowlę pszczół, produkcję miodu i wosku pszczelego oraz pozostałych produktów pszczelich) lub zraszające osoby lub podmioty prowadzące tego typu działalność – w części dotyczącej zwiększenia populacji pszczoły miodnej.

Dofinansowaniem objęte były przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody w zakresie określonym w art. 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, zwanej dalej ustawą (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1696):

- zachowanie, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz ich odnawianie lub powiększanie,
- nasadzenia drzew i krzewów,
- rewitalizacja zieleni w obiektach zabytkowych,
- zabiegi pielęgnacyjno - konserwatorskie drzew pomnikowych,
- zwiększanie bioróżnorodności poprzez działania na rzecz zwiększenia populacji pszczoły miodnej,
- leczenie i rehabilitacja ptaków wolno żyjących niezdolnych do życia w stanie wolnym,
- zwalczanie gatunków inwazyjnych stanowiących zagrożenie dla człowieka, tj. Barszczu Sosnowskiego i Mantegazziego.

W roku 2019 w ramach Programu Priorytetowego Ochrona Przyrody 2019 złożono 105 wniosków na łączną kwotę 5 047 tys. zł. W wyniku rozstrzygnięcia naboru zawarto 89 umów na kwotę 1 897,7 tys. zł, na następujące kategorie zadań:

- czynna ochrona przyrody – 5 umów na łączną kwotę 165 tys. zł,
- nasadzenia drzew i krzewów – 56 umów na łączną kwotę 785 tys. zł,

- rewitalizacja zieleni w obiektach zabytkowych – 13 umów na łączną kwotę 471 tys. zł,
- zabiegi pielęgnacyjno-konserwatorskie drzew pomnikowych – 8 umów na łączną kwotę 138 tys. zł,
- zwiększenie bioróżnorodności poprzez działania na rzecz zwiększenia populacji pszczoły miodnej – 2 umowy na łączną kwotę 300 tys. zł,
- leczenie i rehabilitacja ptaków wolno żyjących, niezdolnych do życia w stanie wolnym w ośrodkach rehabilitacji zwierząt w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego – 1 umowa na kwotę 5,7 tys. zł,
- zwalczanie gatunków inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla człowieka – 4 umowy na łączną kwotę 33 tys. zł,

W wyniku realizacji umów zawartych w ramach Programu Priorytetowego Ochrona Przyrody 2019 osiągnięto następujące efekty ekologiczne:

- powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemu – 9,43 ha,
- rewaloryzacja parków zabytkowych – liczba leczonych drzew – 404 sztuki oraz nasadzenie 5 102 sztuk młodych drzew,
- rewaloryzacja parków zabytkowych na powierzchni 8,22 ha,
- zabiegi pielęgnacyjno-konserwatorskie drzew pomnikowych – 404 sztuki,
- leczenie i rehabilitacja ptaków wolnożyjących - 76 sztuk,
- nasadzanie drzew i krzewów – 38 810 sztuk,
- zwiększanie bioróżnorodności poprzez zwiększenie populacji pszczoły miodnej w wyniku zakupu 460 rodzin pszczelich oraz 460 uli,
- usuwanie Barszczu Sosnowskiego na powierzchni 7,76 ha.

Dnia 16.09.2019 roku Wojewódzki Fundusz w Toruniu uruchomił nabór wniosków w ramach Programu Priorytetowego „Nowy park” 2019-2020. Budżet programu wynosił 500 tys. zł.

Beneficjentami programu były osoby prawne lub fizyczne realizujące przedsięwzięcie polegające na budowie (urządzeniu) terenów zieleni w postaci parku lub zieleńca, będące właścicielami, użytkownikami wieczystymi bądź posiadaczami

nieruchomości objętej wnioskiem. Zakres dofinansowania obejmował koszt zakupu materiału szkółkarskiego zgodnego z projektem nasadzeń.

W ramach Programu Priorytetowego „Nowy park” 2019-2020 złożono 1 wniosek na kwotę 300 tys. zł. W wyniku rozstrzygnięcia naboru zawarto 1 umowę na kwotę 300 tys. zł. W roku 2019 nasadzono 203 sztuki drzew, pozostałe nasadzenia będą wykonane wiosną 2020 roku.

Poza programami priorytetowymi w dziedzinie ochrona przyrody dofinansowywano również zadania w ramach przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, w tym:

– 2 zadania realizowane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy:

a) *Zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo* – efekt ekologiczny stanowi inwentaryzacja wraz z oceną terenu pokłęskowego w obszarze Rezerwatu Przyrody „Wąwelnio”, ustawienie w nurcie rzeki Wisły 2 barek lęgowych dla rybitwy rzecznej (*Sterna hirundo*), ograniczenie rozprzestrzeniania się gatunku inwazyjnego Barszczu Sosnowskiego,

b) *Zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo* – efekt ekologiczny stanowi czynna ochrona muraw kserotermicznych i torfowisk na łącznej powierzchni 14,22 ha, monitoring ornitologiczny obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB04003 w granicach województwa kujawsko-pomorskiego oraz rezerwatów przyrody, rozpoznanie zagrożeń i ustalenie celów ochrony oraz określenie potrzeby podjęcia ewentualnych działań ochronnych, utrzymanie optymalnych stosunków wodnych dla siedlisk halofitów

w Rezerwacie Przyrody Ciechocinek o powierzchni 1,88 ha, zebranie danych dotyczących opadów atmosferycznych na terenie Rezerwatu Przyrody Balczewo.

Zarząd Wojewódzkiego Funduszu w Toruniu za celowe uznał udzielanie dofinansowania na niektóre przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody po zakończeniu terminów naboru określonych w Regulaminie Programu priorytetowego ochrona przyrody 2019. Dotyczyło to sytuacji szczególnych, w których

niezrealizowanie wnioskowanych do dofinansowania przedsięwzięć byłoby niewspółmierne do korzyści w postaci efektu ekologicznego lub rzeczowego, ważnego z punktu widzenia ochrony przyrody i zachowania bioróżnorodności. Warunkiem pozytywnego rozpatrzenia wniosku, oprócz przedstawionych wyżej okoliczności, było posiadanie wolnych środków i zgodność z planem finansowym. Ze środków Wojewódzkiego Funduszu sfinansowano m.in. zadania z zakresu:

- czynnej ochrony przyrody na powierzchni 2,45 ha (zadanie pn.: *Ptasie wyspy - kontynuacja czynnej ochrony zagrożonych gatunków ptaków siewkowych – etap I*, zrealizowane przez Towarzystwo Przyrodnicze ALAUDA),
- rewaloryzacji zabytkowych założen ogrodowych na powierzchni 2 ha (zadanie pn.: *Projekt rewitalizacji parku wokół dworku generała Władysława Sikorskiego w Parchaniu*, zrealizowany przez gminę Dąbrowa Biskupia),
- opracowanie dokumentacji (zadanie pn.: *Opracowanie dotyczące metodologii sporządzania audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*, zrealizowane przez Województwo Kujawsko-Pomorskie),

Łącznie zabiegi z ochrony czynnej w celu przywrócenia lub zapewnienia ochrony właściwego stanu ekosystemów przeprowadzono na powierzchni 27,98 ha.

6. Monitoring stanu środowiska

Monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Gromadzone informacje służą wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych (dotrzymanywaniu standardów jakości środowiska, obszarów występowania przekroczeń),
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych (przyczynach zmian).

W 2019 roku na zadania z zakresu monitoringu środowiska przekazano środki finansowe w łącznej kwocie 1 253 tys. zł, co stanowi 1,70% całkowitej pomocy

finansowej udzielonej przez Wojewódzki Fundusz i 6,92% kwoty środków dotacyjnych ogółem.

Jednym z istotniejszych zadań w tej dziedzinie było zadanie realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, polegające na badaniu aktualnego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w węzłowych punktach sieci hydrograficznej w rejonie dawnych Zakładów Chemicznych „Zachem”. Zebrane dane pozwolą na bieżącą analizę jakości wód oraz określenie tendencji zmian w stosunku do dotychczasowych wyników.

Dofinansowaniem objęto również zadania realizowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, takie jak:

- zakup środków ochrony indywidualnej dla inspektorów WIOŚ w Bydgoszczy realizujących kontrole w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
- zakup środków transportu do realizacji zadań kontrolnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Dzięki wsparciu finansowemu Wojewódzkiego Funduszu doposażono Nadgoplańskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Państwową Straż Rybacką Województwa Kujawsko - Pomorskiego w specjalistyczny sprzęt do ratownictwa wodno – ekologicznego. W ramach realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska i przyrody Wojewódzki Fundusz udzielił dofinansowania na zakup samochodu wraz z wyposażeniem na potrzeby Państwowej Straży Łowieckiej w Bydgoszczy.

W ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych dofinansowano zakup sprzętu ratowniczego dla Wodnego Pogotowia Ratunkowego we Włocławku i Lipnie.

7. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna ma na celu kształtowanie i utrwalanie w społeczeństwie postaw mających na celu poszanowanie i ochronę środowiska naturalnego oraz przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju. W 2019 roku zadania z zakresu edukacji ekologicznej dofinansowywano w formie dotacji, pożyczek i przekazania środków finansowych. Wydatkowano na ten cel 8 224 tys. zł (w tym 1 983 tys.

w formie pożyczki), co stanowi 11,17% pomocy finansowej udzielonej przez Wojewódzki Fundusz i 34,48% kwoty środków dotacyjnych ogółem.

W roku 2019 dofinansowania na zadania z zakresu edukacji ekologicznej udzielane były głównie w ramach Programu priorytetowego edukacja ekologiczna 2019-2020 przyjętego przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu w Toruniu uchwałą nr 2/19 z dnia 24.01.2019 roku. Podstawowymi celami Programu były:

- podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa województwa kujawsko-pomorskiego,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody,
- stworzenie mechanizmów finansowania projektów mających za zadanie zwiększenie zaangażowania społeczeństwa w ochronę środowiska i promowanie zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z Regulaminem Programu przyjętym uchwałą Zarządu nr 72/19 z dnia 28.01.2019 roku, dofinansowaniem objęte zostały następujące rodzaje przedsięwzięć:

- organizacja i prowadzenie jednodniowych, kilkugodzinnych zajęć edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej, za które uznano działania edukacyjne prowadzone głównie w postaci zajęć terenowych dla minimum 2 000 uczestników w roku,
- organizacja i prowadzenie minimum dwudniowych zajęć edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej w formie „zielonych szkół”, głównie w postaci zajęć terenowych dla minimum 1 200 uczestników,
- organizacja zajęć edukacyjnych z wyłączeniem regionalnych ośrodków edukacji ekologicznej, tj. tych ośrodków, którym udzielone zostało dofinansowanie w ramach Programu na realizację przedsięwzięć wymienionych powyżej,
- budowa lub wyposażenie obiektów edukacyjnych,
- organizacja konferencji, sympozjów, seminariów, kampanii społecznych i programów edukacyjno-informacyjnych,
- nagrody w konkursach ekologicznych.

W ramach Programu złożono 264 wnioski na łączną kwotę 4 531 tys. zł. Zawarto 233 umów na łączną kwotę 3 118 tys. zł, w tym:

- 11 umów na organizację i prowadzenie jednodniowych, kilkugodzinnych zajęć edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej, na łączną kwotę 1 163 tys. zł,
- 1 umowę na organizację i prowadzenie minimum dwudniowych zajęć edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej w formie „zielonych szkół”, na kwotę 600 tys. zł,
- 20 umów na organizację zajęć edukacyjnych z wyłączeniem regionalnych ośrodków edukacji ekologicznej, na łączną kwotę 420 tys. zł,
- 36 umów na budowę lub wyposażenie obiektów edukacyjnych, na łączną kwotę 547 tys. zł,
- 19 umów na organizację konferencji, sympozjów, seminariów, kampanii społecznych i programów edukacyjno-informacyjnych, na łączną kwotę 189 tys. zł,
- 146 umów na zakup nagród w konkursach ekologicznych na łączną kwotę 199 tys. zł.

W ramach realizacji Programu priorytetowego edukacja ekologiczna 2019-2020 dofinansowano udział 61 tys. odbiorców bezpośrednich w zajęciach edukacyjnych i konferencjach o tematyce ekologicznej. Ponadto w ramach kampanii edukacyjnych działaniami objętych zostało 3 305 tys. odbiorców pośrednich, tj. odbiorców artykułów, spotów w mediach oraz informacji przekazywanych w ramach programów edukacyjnych. W konkursach o tematyce ekologicznej udział wzięło 37 tys. osób.

W roku 2019 zakończono dwa przedsięwzięcia dofinansowane w ramach Programu priorytetowego edukacja ekologiczna 2018-2019, które polegały na organizacji minimum dwudniowych pobytów dzieci i młodzieży w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej. W zajęciach przeprowadzonych w ramach tych przedsięwzięć udział wzięło 5,5 tys. odbiorców bezpośrednich.

Efekty ekologiczne osiągnięte w wyniku realizacji przedsięwzięć polegających na budowie lub wyposażeniu obiektów edukacyjnych rozliczone zostaną w roku 2020, gdyż w umowach o dofinansowanie efekt ekologiczny określony został

jako liczba uczestników zajęć prowadzonych w przeciągu roku w doposażonych obiektach lub z wykorzystaniem dofinansowanych ścieżek dydaktycznych.

Zarząd Wojewódzkiego Funduszu w Toruniu za celowe uznał udzielanie dofinansowania na niektóre przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej po zakończeniu terminów naboru określonych w Regulaminie Programu priorytetowego edukacja ekologiczna 2019-2020. Dotyczyło to sytuacji szczególnych, w których niezrealizowanie wnioskowanych do dofinansowania przedsięwzięć byłoby niewspółmierne do korzyści w postaci efektu ekologicznego lub rzeczowego, ważnego z punktu widzenia interesu społecznego. Warunkiem pozytywnego rozpatrzenia wniosku, oprócz przedstawionych wyżej okoliczności szczególnych, było posiadanie wolnych środków i zgodność z planem finansowym. Biorąc pod uwagę powyższe, zawarto m.in. umowy na dofinansowanie następujących zadań:

- *Mała akademie ekologiczna* realizowane przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy,
- *Bioświadomi, bioodpowiedzialni - kampania informacyjno-edukacyjna dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz Z ekologią na co dzień - działania edukacyjne dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego* realizowane przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie,
- *Przygotowanie do druku monografii przyrodniczej „Przyroda poligonu toruńskiego - stan badań i problemy ochrony”* realizowane przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dofinansowanie wyżej wymienionych przedsięwzięć realizowanych poza Programem priorytetowym edukacja ekologiczna 2019-2020 pozwoliło na organizację konferencji o tematyce związanej z ochroną środowiska dla 200 osób, objęcie działaniami edukacyjnymi w formie kampanii, programów 2 630 tys. osób, wydruk monografii o przyrodzie poligonu toruńskiego oraz udział w zajęciach edukacyjnych 400 osób.

W 2019 roku Wojewódzki Fundusz dofinansował również następujące zadania realizowane przez państwowe jednostki budżetowe w ramach przekazania środków finansowych:

- *Działania edukacyjno-informacyjne* realizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- *Wydanie publikacji pn. „Przyroda województwa kujawsko – pomorskiego” oraz Konkurs fotograficzny pn. „Przyroda województwa kujawsko – pomorskiego”* realizowane przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego,
- *Zakup dwóch mobilnych stanowisk edukacji ekologicznej symulujących zagrożenia pożarowe i ekologiczne* realizowane przez Komendę Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu,
- *Modernizacja tablic informacyjnych o jakości powietrza* realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Dzięki dofinansowaniu wyżej wymienionych zadań możliwe było m.in. prowadzenie działalności informacyjnej i promocyjnej związanej z ochroną środowiska, opublikowanie wydawnictw o charakterze edukacyjnym, zapewnienie dostępu społeczeństwu do informacji o jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim, a także podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i innych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.

W 2019 roku Wojewódzki Fundusz udzielił jednej pożyczki, w ramach której Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie utworzył Centrum Edukacji Ekologicznej, w skład, którego wchodziła będzie sala konferencyjna dla 250-300 osób. Centrum Edukacji Ekologicznej przyczyni się do szerzenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, zwiększy skuteczność podejmowania działań

w zakresie ochrony środowiska i działań gospodarczych przeciwdziałających jego degradacji. W latach 2020-2022 w planowanych do realizacji konferencjach, szkoleniach i animacjach przyrodniczych uczestniczyło będzie z wykorzystaniem w/w sali, około 24,6 tys. osób. Natomiast w okresie spłaty pożyczki, który wynosi 10 lat, edukacją ekologiczną objętych zostanie dodatkowo ponad 92 tys. osób.

8. Poważne awarie

Dziedzina poważne awarie obejmuje przedsięwzięcia mające na celu zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub

środowiska. Na przedsięwzięcia z tego zakresu Wojewódzki Fundusz wydatkował w 2019 roku 1 762 tys. zł (w tym w formie pożyczek 200 tys. zł), co stanowiło 2,39% ogółu środków przeznaczonych na ochronę środowiska. W formie dotacji i przekazania środków finansowych udzielono pomocy w wysokości 1 562 tys. zł, co stanowiło 8,63% ogólnej kwoty środków dotacyjnych.

Środki finansowe na te działania zostały skierowane do jednostek Państwowej Straży Pożarnej, jednostek wodnego ochotniczego pogotowienia ratunkowego i ochotniczych straży pożarnych z terenu województwa kujawsko - pomorskiego, wskazanych w ramach Porozumienia Ministrów: Spraw Wewnętrznych oraz Środowiska z dnia 30.10.2015 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska, a także do jednostek ochotniczych straży pożarnych wskazanych przez Kujawsko-Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w ramach Programu priorytetowego Mały Strażak 2019.

W dniu 09.05.2019 roku Wojewódzki Fundusz w Toruniu podpisał umowę udostępnienia środków przez NFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólnej realizacji w 2019 roku Programu priorytetowego Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Na realizację ww. przedsięwzięć zabezpieczono kwotę 4 809 tys. zł, w tym 4 294 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu i 515 tys. zł ze środków Wojewódzkiego Funduszu.

W ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych przekazano w 2019 roku łącznie 4 573 tys. zł, z czego 4 060 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i 513 tys. zł ze środków Wojewódzkiego Funduszu.

W 2019 roku zakupiono:

- 9 lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych,
- 14 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych,
- 1 ciężki samochód ratowniczo gaśniczy,
- samochód terenowy z napędem 4x4 i wyposażeniem ratowniczym,
- 2 pojazdy typu quad z napędem 4x4 wraz z wyposażeniem dodatkowym,
- ratowniczy sprzęt pływający (łódzie ratownicze),

- inny sprzęt z zakresu usuwania i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska (m.in. zapory olejowe, pompy pływające, sonar skanujący, kabinę dekontaminacyjną).

W ramach Programu priorytetowego Mały Strażak 2019 wydatkowano 199 tys. zł. Dofinansowaniem objętych zostało 20 jednostek ochotniczych straży pożarnych, które wyposażone zostały w sprzęt, wyposażenie i środki ochrony indywidualnej.

W 2019 roku udzielono jednej pożyczki na zakup lekkiego samochodu z wyposażeniem do ratownictwa chemiczno – ekologicznego. Gmina Lubiewo przekazała zakupiony samochód jednostce Ochotniczej Straży Pożarnej w Bysławiu. Przedsięwzięcie zostało dofinansowane z uwagi na pozytywną opinię Kujawsko-Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

9. Pozostałe

W roku 2019 na pozostałe przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska Wojewódzki Fundusz przeznaczył 571 tys. zł, co stanowiło 0,78% pomocy udzielonej ogółem, 0,90% środków dotacyjnych i 0,39% środków pożyczkowych.

W formie dotacji dofinansowano sporządzenie ekspertyz z zakresu zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie oraz historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, a także zakup specjalistycznych programów komputerowych do obliczeń emisji hałasu i rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń powietrza oraz szkolenie z obsługi oprogramowania. Powyższe zadania realizowane były przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Ponadto Wojewódzki Fundusz dofinansował w formie pożyczki przedsięwzięcia polegające na stabilizacji osuwisk położonych w Górznie i Dobrzyniu nad Wisłą, w wyniku których zabezpieczono skarpy przed wystąpieniem kolejnych ruchów mas ziemnych. Zadania miały na celu zapobiegnięcie zniszczeniom i stratom w środowisku oraz infrastrukturze technicznej.

10. Wspólne mierniki efektów ekologicznych w działalności Wojewódzkiego Funduszu w Toruniu i Narodowego Funduszu w Warszawie

Na podstawie Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku ustalono mierniki efektywności ekologicznej przedsięwzięć. Wartości planowane i zrealizowane przedstawia Tabela 14.

Tab. 14

Lp.	Efekt ekologiczny	Wartość planowana	Wartość zrealizowana
1	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	10 000 RLM	3 919,6 RLM
2	Powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	33,00 ha	27,98 ha
3	Ograniczenie masy składowanych odpadów	1 800 Mg/rok	6 270 Mg/rok
4	Ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla (CO ₂)	51 360 Mg/rok (w tym 45 360 PPCP)	10 782,4419 Mg/rok (w tym 6 018,5599 PPCP)
5	Ograniczenie lub uniknięcie emisji tlenków azotu (NO _x)	67,25 Mg/rok (w tym 59,25 PPCP)	74,3964 Mg/rok (w tym 9,8115 PPCP)
6	Ograniczenie lub uniknięcie emisji pyłu	133 Mg/rok (w tym 102 PPCP)	46,0862 Mg/rok (w tym 16,4943 PPCP)
7	Ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku siarki (SO ₂)	430 Mg/rok (w tym 405 PPCP)	190,5185 Mg/rok (w tym 65,9997 PPCP)
8	Przepustowość urządzeń/obiektów poddanych modernizacji	1 000 RLM	62 038 RLM
9	Liczba gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięć	2	2

Zmniejszenie liczby dodatkowych osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków wynika z przesunięcia przez kilku beneficjentów terminu osiągnięcia efektu ekologicznego z 2019 roku na 2020 rok, w tym przedsięwzięcia realizowanego przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. polegającego na skierowaniu ścieków z Gminy Obrowo do oczyszczalni miejskiej w Toruniu, w którym wskaźnik powyższy wynosi 6 341.

Zmniejszenie liczby dodatkowych osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków wynika z przesunięcia przez kilku beneficjentów terminu osiągnięcia efektu ekologicznego z 2019 roku na 2020 rok, w tym przedsięwzięcia

realizowanego przez Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. polegającego na skierowaniu ścieków z Gminy Obrowo do oczyszczalni miejskiej w Toruniu, w którym wskaźnik powyższy wynosi 6 341.

Natomiast zmniejszenie efektu ekologicznego w zakresie powierzchni obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów wynika z ograniczenia działań z zakresu ochrony czynnej planowanych do realizacji przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy na terenie rezerwatów przyrody w rezerwacie Bagno Głusza, Balczewo i Skarpy Ślesińskie.

Istotne zmniejszenie wielkości osiągniętych efektów ekologicznych w stosunku do planowanych wystąpiło w dziedzinie ochrona powietrza. Liczba zakończonych przedsięwzięć w Programie Priorytetowym Czyste Powietrze była w roku 2019 niższa od zakładanej w planie, co wynika m.in. z faktu, że beneficjenci mają możliwość realizacji zadań objętych dofinansowaniem w okresie 30 miesięcy od daty złożenia wniosku oraz, że liczba złożonych wniosków o dofinansowanie była mniejsza od zakładanej. Oznacza to, że w odniesieniu do przedsięwzięć objętych dofinansowaniem osiągnięcie efektu ekologicznego będzie przesunięte w czasie i zostanie wykazane w następnych okresach sprawozdawczych. W 2019 roku zakończono i rozliczono 1 287 przedsięwzięć w postaci wypłaty dofinansowania określonego w umowie.

Kilkukrotne zwiększenie wielkości efektu ekologicznego w zakresie ograniczenia masy składowanych odpadów spowodowane jest zwiększeniem osiągniętych efektów ekologicznych w stosunku do planowanych na instalacji do przetwarzania odpadów zrealizowanej przez podmiot KARAT ELEKTRO RECYKLING S. A.

Znaczący efekt ekologiczny w zakresie przepustowości obiektów poddanych modernizacji wynika z dofinansowania przebudowy kolektora sanitarnego zbiorczego doprowadzającego ścieki do oczyszczalni w Brodnicy i jego dużej przepustowości wyrażonej w RLM.

Reasumując, można stwierdzić, że założone w Planie działalności Wojewódzkiego Funduszu na 2019 mierniki efektów ekologicznych zostały w dużej części osiągnięte. Największe różnice, z przyczyn opisanych powyżej, wystąpiły

w Programie priorytetowym Czyste Powietrze. Także nieosiągnięcie zakładanych wartości wypłat pożyczek przełożyło się na mniejszą ilość umów i mniejszy efekt ekologiczny w stosunku do zakładanego.

VI. Kontrola wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu

Celem przeprowadzanych w roku 2019 kontroli było zbadanie i ocena prawidłowości wykorzystania dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska.

Kontrole odbywały się zgodnie z *Regulaminem przeprowadzania kontroli przedsięwzięć objętych dofinansowaniem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu* przyjętym Uchwałą Zarządu nr 363/18 z dnia 20.04.2018 r. Zakres kontroli ustalano indywidualnie dla każdego przedsięwzięcia. Uzależniony był on od dziedziny przedsięwzięcia, związanych z nim efektów ekologicznych, wielkości dofinansowania udzielonego przez Wojewódzki Fundusz, bądź etapu realizacji.

Przeprowadzając kontrolę brano pod uwagę przepisy prawa oraz wewnętrzne uregulowania obowiązujące w Wojewódzkim Funduszu.

Ogółem przeprowadzono 233 kontrole (w tym 231 planowanych i 2 doraźne) przedsięwzięć dofinansowywanych lub planowanych do dofinansowywania ze środków Wojewódzkiego Funduszu na miejscu ich realizacji lub na dostępnych dokumentach.

Kontrolowano między innymi:

- zgodność realizacji zakresu rzeczowego z harmonogramami rzeczowo-finansowymi będącymi załącznikami do umów z Wojewódzkim Funduszem,
- zaawansowanie rzeczowe przedsięwzięć, ze szczególnym zwróceniem uwagi na dotrzymanie terminów umownych, osiągnięcia planowanych efektów rzeczowych i ekologicznych,
- wielkość osiągniętych w wyniku realizacji zadania efektów ekologicznych i rzeczowych w odniesieniu do planowanych na etapie zawierania umowy,
- terminowość przekazywania środków finansowych Wojewódzkiego Funduszu na rzecz wykonawców robót,
- realizację innych postanowień wynikających z zawartych umów.

W ujęciu dziedzinowym struktura przeprowadzonych kontroli planowych była następująca:

- edukacja ekologiczna - 38 kontroli zadań z zakresu realizacji programów edukacji ekologicznej, konkursów, festynów oraz wydawnictw promujących walory przyrodnicze województwa,
- gospodarka wodna – 1 kontrola zadania dotyczącego przebudowy i rozbudowy stacji uzdatniania wody,
- monitoring – 1 kontrola zadania z zakresu zakupu samochodu, skutera wodnego, pompy pływającej oraz zapór olejowych,
- ochrona powierzchni ziemi – 25 kontroli zadań polegających na usuwaniu, transporcie i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest, tworzeniu systemów zbiórki i transportu odpadów,
- ochrona powietrza - 107 kontroli zadań z zakresu termomodernizacji budynków, likwidacji niskiej emisji, montażu odnawialnych źródeł energii, montażu oświetlenia solarnego,
- ochrona przyrody – 8 kontroli w zakresie realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem zielenią przestrzeni publicznych,
- ochrona wód – 48 kontroli zadań dotyczących: modernizacji i rozbudowy obiektów oczyszczalni ścieków, budowy oczyszczalni przyzagrodowych, budowy systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- poważne awarie – 3 kontrole przedsięwzięć dotyczących: zakupu pojazdów specjalistycznych (2 realizacje) oraz usunięcia zastępczego zgromadzonych odpadów (1 realizacja).

Po zakończeniu kontroli każdorazowo omawiano jej wyniki z kierownikiem kontrolowanej jednostki / z osobą przez niego upoważnioną / beneficjentem w przypadku osób fizycznych. W przypadku wystąpienia nieprawidłowości zobowiązywano kontrahenta do usunięcia stwierdzonych uchybień.

W omawianym okresie wszystkie protokoły z kontroli zostały podpisane przez beneficjentów bez zastrzeżeń z wyjątkiem jednego przedsięwzięcia, gdzie beneficjent pomimo umówienia terminu kontroli był nieobecny. Z przeprowadzonej kontroli w tym wypadku sporządzono notatkę służbową i wykonano dokumentację fotograficzną.

Przeprowadzone dwie kontrole doraźne miały za zadanie potwierdzenie, że realizacja przedsięwzięcia w myśl zawartej umowy, prowadzona jest prawidłowo (przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza i ochrony przyrody).

Kontrolowane zadania (w ramach Planów Kontroli i kontroli doraźnych) były realizowane zgodnie z zapisami umowy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Do najczęściej stwierdzanych w czasie przeprowadzanych kontroli nieprawidłowości i uchybień należał brak informacji o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu zgodnie z zasadami oznakowania przedsięwzięć – zadań. W takich przypadkach Beneficjenci są zobowiązani do uzupełnienia działań promocyjnych i powiadomienia WFOŚiGW wraz z przedstawieniem dokumentacji fotograficznej. Wszyscy Beneficjenci zastosowali się do zaleceń kontrolujących i przedstawili dokumentację potwierdzającą uzupełnienie działań informacyjno-promocyjnych.

W kilku przedsięwzięciach beneficjenci zostali zobowiązani do uzupełnienia dokumentacji projektu. Wszystkie zalecenia zostały zrealizowane.

Poza ww. kontrolami, na bieżąco w siedzibie Wojewódzkiego Funduszu sprawdzano:

- kompletność, zakres merytoryczny oraz dokumenty niezbędne do podjęcia decyzji przez Zarząd o udzieleniu promesy bądź zatwierdzenia dofinansowania przez Zarząd lub Radę Nadzorczą,
- kompletność, podstawy formalne i okoliczności faktyczne wniosków o umorzenie,
- dokumentację i oceny sytuacji finansowej przedsiębiorców korzystających z pożyczek,
- dopuszczalność pomocy publicznej dla przedsiębiorców,
- wnioski o uruchomienie środków finansowych, sprawozdania końcowe z realizacji zadania i inne.

VII. Kontrole w ramach realizacji Programu priorytetowego Czyste Powietrze

Z początkiem 2019 roku rozpoczęto prowadzenie kontroli w ramach Programu priorytetowego Czyste Powietrze.

Zgodnie z wytycznymi programu kontrole przeprowadzane były na dwóch etapach realizacji dofinansowania:

- a) dopuszczające – etap oceny wniosku,
- b) częściowe/końcowe – etap składania wniosków o płatność.

Ad a).

Przeprowadzono ogółem 269 kontroli dopuszczających mających na celu sprawdzenie czy zadania, na realizację których beneficjenci wnioskują o udzielenie dotacji bądź pożyczki, wpisują się w wymagania programu.

Najczęściej weryfikowane zagadnienia:

- zgodność obiektu dofinansowania z definicją budynku mieszkalnego jednorodzinnego, o której mowa w programie i ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz.1202, z późn. zm.),
- spełnienie wymogów programu przez istniejące źródła ciepła - w przypadkach kiedy beneficjenci nie wnioskowali o dofinansowanie jego wymiany,
- funkcje i sposób faktycznego użytkowania budynku lub lokalu, w szczególności prowadzenia w nim działalności gospodarczej.

Ad b).

Przeprowadzono ogółem 334 kontrole na etapie weryfikacji złożonych wniosków o płatność w miejscu realizacji przedsięwzięcia.

VIII. Informacja dotycząca działań związanych z wykorzystaniem środków pochodzących z Unii Europejskiej i Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji (GIS)

1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007–2013

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na podstawie Porozumienia w sprawie realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dla priorytetów: I – *Gospodarka wodno – ściekowa* i II – *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* (projekty o wartości do 25 mln euro), zawartego 25 czerwca 2007 r. z Ministrem Środowiska (Instytucja Pośrednicząca), w 2019 roku wykonywał jako Instytucja Wdrażająca zadania w zakresie: prowadzenia kontroli projektów, monitorowania i sprawozdawczości.

Zgodnie z *Rocznym planem kontroli POIiŚ w sektorze środowisko na rok 2019* w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 3 kontrole na miejscu trwałości projektu po zakończeniu realizacji projektów:

- *Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Aglomeracji Barcin* zrealizowanego przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „WODBAR” Sp. z o.o. w Barcinie,
- *Budowa instalacji do biologicznego przetwarzania odpadów, na terenie RZUOK w Machnacu* zrealizowanego przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „SANIKO” Sp. z o.o. we Włocławku,
- *Rekultywacja terenów przemysłowych po P.P. Nasycalnia Podkładów Kolejowych w Solcu Kujawskim* zrealizowanego przez Gminę Solec Kujawski.

Ponadto przekazano do IP sprawozdania z realizacji planu kontroli na miejscu za II półrocze 2018 roku i I półrocze 2019 roku oraz przygotowano nowy plan kontroli na 2020 rok (zaplanowano kontrolę trwałości jednego przedsięwzięcia).

Monitorowanie i sprawozdawczość dotyczyło także przekazanych przez Beneficjentów 16 raportów z osiągniętych efektów, które zostały sprawdzone i zaakceptowane, a zbiorcze informacje zostały przekazane do Ministerstwa Środowiska.

2. Regionalny Program Operacyjny WK-P 2014-2020

W styczniu 2019 roku, Wojewódzki Fundusz w Toruniu jako Beneficjent Projektu grantowego pn. *Wsparcie rozwoju Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów komunalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2018* współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 złożył do Urzędu Marszałkowskiego, jako Instytucji Zarządzającej, wniosek końcowy o płatność, w którym przedstawiono do rozliczenia wydatki ponoszone przez Wojewódzki Fundusz w II – IV kw. 2018 r. Wniosek ten wraz z wnioskiem złożonym w II kw. 2018 r. (dot. wydatków ponoszonych w I kw. 2018 r.) oczekuje na zatwierdzenie IZ. Łącznie WFOŚiGW wnioskuje w nich o refundację 669,0 tys. zł z tytułu obsługi projektu oraz zwrot kwoty 2,4 mln zł z tytułu wypłaconych ze środków WF grantów.

W wyniku realizacji Projektu grantowego osiągnięto następujące wartości wskaźników:

- **produktu** - **25 szt.** wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,
- **rezultatu** - **159 315 osób** objętych selektywnym zbieraniem odpadów komunalnych.

3. Krajowy System Zielonych Inwestycji

W 2019 roku pracownicy Działu Kontroli i Funduszy Zewnętrznych zgodnie z zawartym pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu *Porozumieniem w sprawie powierzenia niektórych czynności w ramach Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji z dnia 4 września 2013 roku* przeprowadzili 1 kontrolę projektu dofinansowanego w ramach GIS (Green Investment Scheme, System Zielonych Inwestycji – system wsparcia finansowego inwestycji z zakresu ochrony klimatu i redukcji emisji CO₂ za pomocą środków uzyskanych przez Polskę w międzynarodowych transakcjach

sprzedaży jednostek przyznanej emisji AAU na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji).

Zgodnie z rocznym planem kontroli w miejscu realizacji projektów GIS planowanych do wykonania przez WFOŚiGW w Toruniu przeprowadzono zaplanowaną na 2019 r. kontrolę w okresie trwałości przedsięwzięcia: *Modernizacja oświetlenia ulicznego Miasta Bydgoszczy* zrealizowanego przez Miasto Bydgoszcz.

Kontrola ww. projektu jest ostatnią zrealizowaną w ramach ww. porozumienia.